n. 6. ff. de juriſdict. omn. judic. Primò, quia non verſamur in juriſdictione, ſed in exhibitione nudæ præſentiæ. Secundò quia hanc facultatem is Sacerdos habet à lege Concilii & non à Parocho, ut dictum eſt, Ideòque à Parocho, potiùs vide-
47 tur præberi materia, ſcilicet Parochiani, quorum Matrimonio intereſſe poſſit, quàm intereſſendi facultas. Et propterea idem Sacerdos uti faciens actum jure proprio, ubique poterit Matrimonio intereſſe habita Parochi licentia, ut in ſimili de Vicario Parochi, ut poſſit audire confeſſiones Parochianorum extra Parochiam, per prædictam rationem, dixit Ripa *in tract. de peſte cap.* 8. *n.* 53.

48 Quæritur quintò, An matrimonium cum ſola præſentia Parochi abſque conſenſu, aut alio ejus miniſterio coram duobus aut tribus teſtibus celebratum ex decreto Concil. *ſeſſ.* 24. *c.* 1. *de reform. Matrim.* irritum ſit, necne.

49 Pro ſolutione quæſtionis videtur examinandum qua ratione Parochi præſentia in contractu Matrimonii requiratur, An tanquam Sacramenti miniſtri, vel autoritatem præſtantis, vel potiùs ut teſtis.

50 Et cùm Matrimonium *in l. Evangelica* ſit Sacramentum, ad cujus eſſentiam requiritur materia, forma & miniſter cum intentione faciendi quod intendit Eccleſia, ut in Concilio Florentino in Decreto Eugenii IV. pro inſtructione Armenorum, quod habetur in fine dicti Concilii *tomo* 4. *Conciliorum par.* 1. *pag.* 612. *col.* 2. Et Matrimonii miniſter nullus alius videatur legitimè aſſignari poſſe, niſi Sacerdos, videtur ſequi, ut ejuſdem preſentia tanquam miniſtri requiratur, adeò ut ſine ejus conſenſu factum, non ſit Sacramentum. Quod Canus *de locis* Theolog. *lib.* 8. *c.* 5. latè defendere contendit. Et huic opinioni favent verba Concilii *in dict. c.* 1. hic, *Et ego vos in Matrimonium conjungo*, per quæ videtur ſignificari, Sacerdotem ipſum hoc Sacramentum Miniſtrare. Sed contrarium eſt verius, nam certum eſt ante Con-
51 cilium Tridentinum Matrimonium clandeſtinum fuiſſe ratum, ac verum Matrimonium, & conſequenter fuiſſe Sacramentum, Doctores *in c.* Ex *publico*, *de converſ. conjugat. cap. Gaudemus*, *& c. Quantò*, *de divort.* adeò ut contrarium aſſerere ſit periculoſum in fide, *c. Ad abolendam*, *de hæret.* & habetur *in princ. ſeſſ.* 24. *de reform. Matrim.* Nam cùm Eccleſia Catholica ſemper docuerit Matrimonium eſſe Sacramentum, ſitque definitum Matrimonium clandeſtinum fuiſſe verum Matrimonium, ſequitur ut definitum itidem ſit, Matrimonium clandeſtinum eſſe Sacramentum. Undè contrarium aſſerens non videtur audiendus, ut latè deducit, & probat Sotus *in* 4. *diſt.* 26. *qu.* 11. *art.* 3. opinionem Cani reprobans.

52 Et quamvis aliqui dicant Matrimonium non habere certum miniſtrum, ut Petrus de Soto *de inſtit. Sacerd. de indiſſolubil. Matrim. ſect.* 12. *in princ.* Attamen verius videtur contrahentes eſſe miniſtros hujus Sacramenti, ut probat Scotus *in* 4. *diſtinct.* 28. Imò & Petrus de Soto *ubi ſuprà*, tacitè ſupponit ipſoſmet contrahentes eſſe miniſtros, dum inquit, neceſſarium non eſſe hoc Sacramentum per aliquem alium eis miniſtrari, & ſic ſupponit eos ſibi ipſis illud miniſtrare, hoc etiam probat *c. Si inter deſponſal.* & clariùs Concilium Florentinum in prælleg. decreto Eugenii IV. §. *Septimum Sacramentum*. Dum inquit cauſam efficientem Matrimonii eſſe conſenſum ipſum, ſcilicet demonſtratum mutuò & receptum. Si ergò efficit Sacramentum, neceſſariò adeſt etiam miniſter, ſine quo non eſt Sacramentum, qui alius eſſe non poteſt niſi ipſimet contrahentes, qui ad invicem mutuos expreſſoſque exhibent conſenſus ad Matrimonium de præſenti contrahendum. Cui opinioni adheret etiam Auctor *Flor. Theolog. qu. in quæſt. de eſſentialibus Sacramenti Matrim. artic.* 4. *in* 3. *difficult. concluſ. unic pag.* 520. aſſerens conjuges non autem Sacerdotes dici eſſe Miniſtros, dum ſibi invicem materiam & formam miniſtrant, eamque latè tuetur Card. Bellarm. *lib.* 1. *de Matrim. c.* 9. *& duob. ſeqq.* dicens oppoſitam opinionem eſſe temerariam, & Thom. Sanch. alios adducens *in trac. de Matrim. tom.* 1. *lib.* 2. *diſput.* 6. *n.* 2. Et ad verba Concilii *in d. c.* 1. quæ ſuperiùs adducta ſunt pro contraria opinione, reſpondetur cum Soto *ubi ſupra art.* 3. dicta verba proferri à Sacerdote non tanquam miniſtro Sacramentum miniſtrante, ſed declarante, ſeu firmante id quod inter ipſas partes ſit, ſeu factum eſt.

53 Cùm igitur certum ſit ante Concilium Parochum non fuiſſe neceſſarium miniſtrum hujus Sacramenti, ſequitur ut nec ſit poſt Concilium, quod dici non poteſt voluiſſe immutare ſubſtantialia Sacramenti, ut eſt miniſter, quorum immutatio, & præſcriptio ad Sacramentorum ſolum Inſtitutorem Chriſtum ſpectat, *c. Sunt quidam*, 25. *qu.* 1. S. Th. *in* 4. *diſt.* 3. *quæſt.* 1. *art.* 2. *qu.* 2. Soto *in* 4. *diſt.* 1. *quæſt.* 1. *not.* 7. & patet ex *c.* 2. *ſeſſ.* 21. *de commun. ſub utraque ſpecie*, ubi declarat S. Sinodus hanc poteſtatem pepetuò in Eccleſia fuiſſe, ut in Sacramentorum diſpenſatione ſalvâ illorum ſuſtantiâ, ea ſtatueret vel mutaret, quæ ſuſcipientium utilitati, ſeu ipſorum Sacramentorum venerationi magis expedi- 54
re judicaret. Atque ita ejuſdem Parochi præſentia non requiritur ad hunc effectum, ut ipſe miniſter legitimus Sacramentum miniſtret, non item videtur Parochus adhiberi uti autoritatem præſtans, vel habilitans perſonas, ut probat contextus Concilii, dum contrahentes ſine Parochi præſentia ad ſic contrahendum inhabiles reddit, cùm enim privatio ſupponat habitum, *c. Ad diſſolvendum*, *de deſponſ. impub.* ſequitur, ut priùs eſſent habiles nec egerent, ut à Parocho ad hoc habiles fierent, per ejuſdem Parochi præſentiam.

Ex his videtur ſequi, ut Parochus adhibeatur tertio modo, nempe ut teſtis & quidem autorizabilis, ut in ſimili habetur *in c. Cum eſſes*, ubi Abb. & cæteri Doctores *de teſtam.* Ratio autem quamobrem Concilium hujuſmodi teſtem autorizabilem voluerit omninò adhiberi, ſatis eſt patens, videlicet, ut Matrimonio interſit idem, qui denunciationes Matrimoniales præmittit & per quem uti certum & notum miniſtrum & omnibus expoſitum, maximè innoteſcere poteſt contractus Matrimonii, & in Summa ex ejus præſentia tollatur clandeſtinitas, cui Concilium voluit obviare; & hinc elicitur ſolutio propoſitæ quæſtionis, nam cùm Concilium ſolùm requirat in Matrimonio contrahendo Parochi præſentiam, idque præſtetur eo ipſo, quod celebratur eodem præſente & intelligente, quamvis nec conſentiat, nec aliud faciat, *l. Coram*, ubi Alciat. *de verborum ſignificat.* Cardin. in Clem. 1. *in princip. de appellat.* Non eſt cur Matrimonium ob diſſenſum Parochi ſit dicendum irritum, cùm verbis, & menti Concilii ſit ſatisfactum, verbis quidem, quia coram eo præſente & intelligente fuit contractum, menti autem, quia Parochi ſola præſentia excludit clandeſtinitatem. Nec credendum eſt Concilium, quod maximè ſtuduit libertati Matrimoniorum, *ſeſſ.* 24. *de reform. Matrim. c.* 9. adeò ut nec voluerit contradictionem, ſeu diſſenſum patris obeſſe validitati Matrimonii *d. c.* 1. voluiſſe illud ſubjicere conſenſui Parochi. Præterea Concilium ea tantùm Matrimonia irritat quæ celebrantur aliter, quàm præſente Parocho & teſtibus, non autem ea, quibus Parochus non conſentit, nec aliud adhibet miniſterium. Atque ita propoſito ſuprà ſcripto dubio, videlicet an Matrimonium cum ſola præſentia Parochi abſque alio ejus conſenſu, aut miniſterio coram duobus, aut tribus teſtibus celebratum, irritum ſit ex decreto Concil. *c.* 1. *ſeſſ.* 24. *de reform. Matrim.* S. Congregatio die 2. Martii 1580. reſpondit, illa verba *c.* 1. *verſ. Ubi Parochus viro & muliere interrogatis*, non pertinere ad ſubſtantiam Matrimonii, ideoque Matrimonium valere, etiamſi verba prolata ſint tantùm à contrahentibus & non à Parocho, dummodò adſit præſentia Parochi, quam abſque verbis ſufficere putavit.

Cave tamen, quia requiritur ut Parochus ſit adhibitus, ideòque cùm dubitatum fuerit, an ſit Matrimonium ſi duo contrahant per verba de præſenti proprio Parocho præſente, & aliis requiſitis non omiſſis, cui contractui Parochus formaliter adhibitus non fuit, dum forſan conjugii, vel confabulandi cauſa, vel aliud tractandi adeſſet, audivit hujuſmodi contractum fieri, & poſteà alter contrahentium velit ab hujuſmodi contractu ratione hujus defectûs reſilire, S. Congregatio cenſuit poſſe, niſi alia intervenerint, quæ Parochum à contrahentibus adhibitum fuiſſe arguant.

Quæritur ſexto, An ſit nullum Matrimonium cui interve- 55
nit Sacerdos juſſu Epiſcopi, ſi Epiſcopus deceptus eſt, ratus Sacerdotem illum eſſe Parochum contrahendum, cum tamen non eſſet.

Cum Epiſcop. Amerin, hoc dubium declarari petiiſſet, S. Congreg. cenſuit Matrimonium eſſe validum. Etſi enim deciſio Hoſtien. relata à Jaſon. *in l. Si quis in fundi vocabulo n.* 7. *de leg.* 3. urgeat contra validitatem Matrim. præſertim cùm habeat ſectat. Silv. *Sum. Ang. Roſel.* & nullus Canoniſta allegetur qui Hoſt. reprehenderit, tamen quia S. Th. Tabiena tenet, dubitatum fuit de veritate opinionis Hoſtienſis. Sed etſi opinio Hoſtienſis vera eſſet, nihilominùs illud conſideratum fuit quidquid ſit in Baptiſmo, certè in terminis Matrimonii illud clarum eſſe quòd Concilium ad validitatem Matrimonii voluit ſufficere ut fieret coram Sacerdote de licentia Epiſcopi, etiamſi talis Sacerdos aliàs non eſſet proprius Parochus, nec requiſivit Concilium quâ intentione quove modo Epiſcopus daret talem licentiam, ſed ſatis habuit ut licentiam daret Sacerdoti non Parocho. In hoc caſu Epiſcopus dedit licentiam tali Sacerdoti non Parocho, ergò Matrimonium eſt validum pro quo etiam in dubio pronuntiandum eſt.

DE CLANDESTINA DESPONSATIONE.

Innocentius III. in Concilio Generali.

CAPUT III.

CUm inhibitio copulæ conjugalis ſit in ultimis tribus gradibus revocata, eam in aliis volumus diſtrictè ſervari. Undè prædeceſſorum noſtrorum veſtigiis inhærendo, clandeſtina conjugia penitùs inhibemus, prohibentes etiam, ne quis Sacerdos talibus intereſſe præſumat. Quare ſpecialem quorumdam locorum conſuetudinem ad alia generaliter prorogando, Statuimus, ut cum Matrimonia fuerint contrahenda, in Eccleſiis per Presbiteros publicè proponantur, competenti termino præfinito, ut infra illum, qui voluerit, legitimum impedimentum opponat, & ipſi Presbiteri nihilominùs inveſtigent, utrum aliquod impedimentum obſiſtat. Cùm autem apparuit probabilis conjectura contra copulam contrahendam, contractus interdicatur expreſsè, donec quid fieri debeat ſuper eo, manifeſtis conſtiterit documentis.

Si quis verò hujuſmodi clandeſtina vel interdicta conjugia inire præſumpſerit, in gradu prohibito, etiam ignoranter, ſoboles de tali conjuctione ſuſcepta, prorſus illegitima cenſeatur, de parentum ignorantia nullum habitura ſubſidium, cùm illi taliter contrahendo non expertes ſcientiæ, vel ſaltem affectatores ignorantiæ videantur. Pari modo proles illegitima cenſeatur, ſi ambo parentes impedimentum ſcientes legitimum præter omne interdictum, etiam in conſpectu Eccleſiæ contrahere præſumpſerunt.

Sanè ſi Parochialis Sacerdos tales conjunctiones prohibere contempſerit, aut quilibet etiam regularis, qui eis præſumpſerit intereſſe, per triennium ab officio ſuſpendatur, gravius puniendus, ſi culpæ qualitas poſtulaverit. Sed his, qui taliter præſumpſerint, etiam in gradu conceſſo copulari, condigna pœnitentia injungatur. Si quis autem ad impediendam legitimam copulam, malitioſè impedimentum objecerit, canonicam non effugiet ultionem.

SUMMARIUM.

1 *MAtrimonia cùm ſunt contrahenda, debent per Presbiteros in Eccleſia edicta proponi, aſſignato termino ad opponenda impedimenta.*

2 *Nec de jure poſſunt Epiſcopi ſuper hoc diſpenſare.*

3 *Denuntiationes Matrimoniales qualiter ex Concilio Tridentino ſint permittendæ aut remittendæ, ibid.*

4 *Scholaſticus Univerſitatis Salamantinæ an poſſit remittere denuntiationes Matrimoniorum quæ à perſonis ſuæ juriſdictioni ſubjectis contrahuntur & num. ſeqq. uſque in finem.*

5 *Scholaſticus ſeu Rector Univerſitatis habet juriſdictionem ordinariam ex privilegio in corpore juris clauſo.*

6 *Ordinarius de quo loquitur Concilium Tridentinum in denuntiationibus remittendis intelligitur Epiſcopus Diœceſanus & non alii qui ſunt Ordinarii de jure ſpeciali & n.* 9.

7 *Rector Scholarium ſatis eſt ut ſit annorum viginti.*

8 *Rector Univerſitatis habet juriſdictionem in ſcholares cumulativè cum Epiſcopo.*

9 *Farfenſis Abbatiæ Commendatarius, quamvis habeat juriſdictionem quaſi Epiſcopalem, tamen non poteſt denuntiationes remittere.*

1 CUm *inhibitio.* Cùm Matrimonia ſunt contrahenda, debent per Presbiteros in Eccleſia edicta proponi, aſſignato termino, infra quem qui voluerit impedire, impedimentum opponat; & ſi probabilis conjectura fuerit de impe-
2 dimento, interdicatur Matrimonium donec de hoc cognoſcatur. Hoc dicit uſque ad §. *Si quis.* Et cùm hoc ſtatutum ſit Concilii Generalis, nequeunt Epiſcopi ſuper hoc diſpenſare, ut tenent Petrus de Palude *in* 4. *ſent. diſt.* 28. *q.* 2. *art.* 3. *n.* 21. & Sanctus Anton. *in* 3. *part. tit.* 1. *c.* 16. *in fine*, verſ. *Sexto etiam ex magna cauſa* ſecundum ea quæ ſcripſi *in cap. Nimis*, *ſuprà de fil. Presbit. in q.* an Epiſcopi ex magna cauſa diſpenſare poſſint contra ſtatutum Generalis Concilii *d. n.* 11. *uſque ad n.* 44. Quidquid contra ſcripſerit Thomas Sanchez
3 *de Matrim. lib.* 3. *diſp.* 7. *n.* 1. Sed hodiè aliter dicendum eſt, quia Concilium Tridentinum in Decreto *c.* 1. *ſeſſ.* 24. *de reform. Matrim.* inhærendo huic Conſtitutioni ſtatuit primò, ut impoſterùm antequam Matrimonium contrahatur, ter à proprio contrahentium Parocho tribus continuis diebus feſtivis in Eccleſia inter Miſſarum ſolemnia publicè denuntietur, inter quos Matrimonium ſit contrahendum, quibus denuntiationibus factis, ſi nullum legitimum opponatur impedimentum ad celebrationem Matrimonii in facie Eccleſiæ procedatur. Deindè ad hanc Conſtitutionem temperandam adjicit, quòd ſi aliquandò probabilis fuerit ſuſpicio Matrimonium malitioſè impediri poſſe, ſi tot præceſſerint denuntiationes, tunc vel una tantum denuntiatio fiat vel ſaltem Parocho & duobus vel tribus teſtibus præſentibus Matrimonium celebretur & poſteà ante ejus conſummationem denuntiationes in Eccleſia fiant, ut ſi aliqua ſubſint impedimenta, faciliùs detegantur niſi Ordinarius ipſe expedire judicaverit, ut prædictæ denuntiationes remittantur quod illius prudentiæ & judicio Sancta Sinodus relinquit. Hactenùs verba Decreti & de his denuntiationibus & illarum remiſſione vide quod dixi *in cap. Accedentibus n.* 26. *infrà de exceſſ. Prælat. & in cap. Qui Presbiterum numero nonageſimo quarto de pænit. & remiſſ.*

Hic quæro, Poſità ſine veri præjudicio juriſdictione ordi- 4
nariâ ſcholaſtici Cathedralis Salamantinæ in Univerſitatem

coram Parocho & ita reſpondendum, non quia contra dictam communem Canoniſtarum prævaleat opinio Theologorum, de qua per Covarr. *in epit. 4. Decretal. part. 2. c. 3.* quam etiam ſecuti ſunt Innoc. Joan. Andr. Specul. citati ab Abbate, & Soto *c. 21.* ubi aſſerit communem Theologorum, ſenſit gloſſ. *in c. Actus legitimi*, facit *c. Super eo, de cond. appoſ.* Sed quia Concilium videtur intellexiſſe de Matrimonio perfecto purè per verba de præſenti hîc, *Vos conjungo*, ſed quando contrahitur per verba conditionata, non videtur Matrimonium, ſed ſponſalia de futuro. Item tutius videtur ut fiat coram parocho pro ſecuritate conſcientiæ, tamen dictum fuit agendum cum Sanctiſſimo, cum imò ex opinione Canoniſtarum non ſint ſponſalia de futuro, ſed Matrimonium ut per Covarr. d. loco, ubi dicit eveniente conditione abſque alio actu Matrimonium eſſe perfectum. Sanctiſſimus nempè Pius V. probavit ſententiam Canoniſtarum quòd purificata conditione per conſenſum patris Matrimonium ſit perfectum, nec opus eſſe alia iteratione contractûs coram Parocho, ſicque prævalere, & in decidendo attendendam eſſe opinionem Canoniſtarum. Conc. autem Trident. nihil ad hanc rem facere.

Hæc eadem quæſtio propoſita fuit in alia Congregat. cui interfuerunt Cardinales Paleottus, Lancellottus, Caſtrucius, Montelpius, Cuſanus, de Monte, Paravicinus, Mattheius, Aquaviva, Plattus, & omnes præter unum Plattum tenuerunt Matrimonium valere, nec requiri ut de novo coram parocho & teſtibus contrahatur. Qua deciſione Sanctiſſimo relata, ſcilicet Clem. VIII. Sanctiſſimus viſus eſt dubitare, quia licet de jure veteri Matrimonium valeret, per textum *in c. Super eo, de condit. appoſit.* tamen hodiè poſt Concil. quo ſolemnitas Parochi, & teſtium introducta eſt, ſecùs eſſe videtur, quia cùm contrahitur ſub conditione ſolemnitatem adhibendo, non ſatisfit Concilio; quando autem à conditione receditur, ſolemnitates non adhibentur. Ideoque mandavit hoc dubium, ſeu difficultatem in Congregatione conſiderari. Qua difficultate propoſita Congregatio ei reſpondit Concilium non requirere ſolemnitates Parochi & teſtium, quando receditur à conditione; ſed quando mutuo conſenſu habito vir & mulier contrahunt, hoc autem caſu quando contractum fuit, adhibitæ ſunt ſolemnitates. Iterum hac difficultatis ſolutione Sanctiſſimo relata, Sanctitas Sua probavit deciſionem Congregationis, & ita in hac cauſa reſponderi mandavit. Verum noluit hanc deciſionem omnibus caſibus inſervire, ſed omnes qui acciderint in futurum, cum ſuis circumſtantiis eſſe ſpecialiter conſiderandos.

DE CONDITIONIBUS APPOSITIS

Gregorius IX.

CAPUT VII.

SI conditiones contra ſubſtantiam conjugii inſerantur, puta, ſi alter dicat alteri, Contraho tecum, ſi generationem prolis evites, vel donec inveniam aliam honore vel facultatibus ditiorem, aut ſi pro quæſtu adulterandam te tradas, matrimonialis contractus quantùmcumque ſit favorabilis caret effectu. Licet aliæ conditiones appoſitæ in Matrimonio, ſi turpes aut impoſſibiles fuerint, debeant propter ejus favorem pro non adjectis haberi.

SUMMARIUM.

1 *Conditiones, quæ Matrimonii ſubſtantiæ, ſeu illius bonis adverſantur, vitiant Matrimonium, & num. ſeqq.*

2 *Matrimonii tria ſunt bona, videlicet fides, proles, & Sacramentum; & conditiones hujuſmodi bona extinguentes, vitiant & non vitiantur.*

3 *Conditio contra Matrimonii ſubſtantiam illud non vitiat, ſi alter conjux appoſitioni conditionis contradicat.*

4 *Et idem ſi taceat, quia cenſetur contradicere & cur.*

5 *Cautela pro mulieribus contra viros, qui in Matrimonio apponunt conditiones contra illius ſubſtantiam*

6 *Conditio contra naturam Matrimonii vitiat illud, etiamſi ſit reſolutiva, & n. ſeqq.*

7 *Conditio ut liceat viro aliam ducere ſi uxor adulterium commiſerit, an vitiet Matrimonium, & n. ſeq.*

8 *Matrimonia non poſſunt pœna conſtringi.*

9 *Conditio turpis, vel impoſſibilis, quæ Matrimonii ſubſtantiæ ſeu illius bonis non adverſatur, habetur pro non adjecta, nec Matrimonium vitiat, ſed vitiatur.*
Idem in ultimis voluntatibus, n. 11.

10 *Secùs in contractibus, qui vitiantur omnes ex conditione turpi, vel impoſſibili.*

12 *Conditiones impoſſibiles de jure, vel de facto, aut natura æquiparantur.*

13 *Conditio, contraho tecum ſi es legitima, an vitiet Matrimonium, ſi poſteà apparuerit mulierem illegitimam eſſe, & n. ſeq. uſque in fin.*

14 *Error qualitatis non excludit conſenſum à Matrimonio.*

15 *Fallit ſi qualitas opponatur in conditione.*

16 *Conditio de præſenti, vel de præterito non ſuſpendit actum, & n. 23.*

17 *Matrimonium ſub conditione, ſi es virgo, eſt nullum ſi mulier ſit corrupta.*

18 *Idem de conditionibus, ſi non es cæca, leproſa, & aliis hujuſmodi.*

19 *Conditio ſi es legitima, poſſibilis & honeſta eſt.*

20 *Conditiones ex ſui natura impoſſibiles rejiciuntur à Matrimonio, non autem impoſſibiles ex accidenti.*

21 *Matrimonium contrahens ſub conditione, & ante ejus implementum deſponſatam cognoſcens, à conditione recedit & n. ſeqq.*

22 *Procedit ſi conditio ſit de futuro.*

23 *Conditio de futuro non reddit actum nullum ab initio, ſed ſuſpendit, ſecùs ſi conditio ſit de præſenti, vel de præterito.*

24 *Matrimonium contrahens ſub conditione non cenſetur à conditione recedere, ſi deſponſatam cognoſcat poſt defectum conditionis.*

25 *Matrimonium contractum ſub conditione coram Parocho & teſtibus, purificata conditione per copulam remanet firmum, nec eſt opus formam repetere ſi conditio ſit de futuro.*

26 *Matrimonium contractum coram Parocho & teſtibus, ſed nulliter ob ætatis defectum, non convaleſcit per copulam ſubſecutam poſt legitimam ætatem.*

27 *Profeſſio an vitietur ex pacto reſervationis proprii.*

1 SI *conditiones*. Si in contractu Matrimonii apponitur conditio turpis, vel impoſſibilis, habetur non pro adjecta, niſi ſit contra ſubſtantiam Matrimonii, quia tunc vitiat Matrimonium. Hoc dicit, & ſunt duæ partes. In prima agitur de conditione turpi, quæ eſt contra ſubſtantiam Matri-

monii. In ſecunda de conditione turpi, vel impoſſibili hic, *Licet*.

2 Nota primò ex priori parte textûs, quòd tria ſunt ſubſtantialia Matrimonii, videlicet fides, proles, & ſacramentum, quæ alibi dicuntur Matrimonii bona, ut *in c. Omne itaque 27. quæſt. 2.* Et quòd conditiones, quæ aliquod ex prædictis bonis extinguunt, vitiant Matrimonium & non vitiantur. Tria exempla habes in textu, id eſt contraho tecum ſi prolem vitaveris, vel donec aliam invenero digniorem, vel ſi te pro quæſtu adulterandam tradideris, nam prima conditio perimit bonum prolis, ſecunda bonum ſacramenti, de cujus natura eſt, ut ſit inviduum, tertia bonum fidei, quam conjux conjugi ſervare tenetur concordat *c. Solet, & c. Aliquando 32. quæſt. 2.* & declarat hic gloſ. 1. *verſ. Et hæc eſt ratio*, & communiter ſcribentes, gloſ. magna *in d. cap. Solet.* Silveſt. *in ver. Matrimonium 3. n. 1.* Navarr. *in Manuali cap. 23. nu. 61. & 62.* & Covarr. *in 4. Decretal. part. 2. c. 3. §. 1. n. 1.* Quamvis autem textus expreſſerit tres tantum conditiones; tamen id fecit exempli gratia. Undè idem dicendum in omnibus aliis conditionibus, quæ ſubſtantiæ Matrimonii adverſantur, cùm hæc ratio in text. expreſſa ſit generalis, ut poſt Vinc. & Joan. Andr. hic notant Henric. Boich. *n. 5. in fin.* Abb. *in 1. notab.* dicens hanc eſſe notabilem regulam, & Alex. de Nævo *n. 3.*

Adverte tamen, quia ita demum conditio contra ſubſtan- 3 tiam Matrimonii appoſita illud vitiat, ſi uterque conjux appoſitioni conditionis conſentiat, tunc enim nullus eſt conſenſus, nec Matrimonium tenet. Secùs verò ſi alter contradicat, quia tunc Matrimonium eſt validum perindè ac ſi conditio non fuiſſet appoſita, ut *in d. c. Si aliquando 32. quæſt. 2.* Et idem ſi taceat, quia cenſetur contradicere favore Matrimo- 4 nii, ut *c. Per tuas ſupra eod.* ſecundum Innoc. Hoſt. Joan. Andr. & Aſten. quos hic refert, & ſequitur Henric. Boich. *n. 4. in fin.* Cardin. *n. 1. in 1. oppoſitione*, Præpoſ. *in 1. notab. verſ. Quod tamen intelligit Covarr. in d. §. 1. num. 11.* Ratio eſt, quia proteſtatio hujuſmodi, vel conditio, idcircò vitiat actum, quia partes quæ intendunt detrahere ſubſtantiæ actûs, non videntur conſentire in actum, qui ſine ſubſtantia eſſe non poteſt, *c. Tua nos, ſupra de ſponſal. cap. Detrahe 1. quæſt. 1.* At hæc conſideratio ceſſat, quando unus tantum intendit detrahere & alius non exprimit; quia tunc deſcendendo poſtea ad actum, qui mutuo conſenſum perficit, & Matrimonium conſummando, ex quo utraque pars non conſentit turpitudini contra ſubſtantiam actus, cenſetur receſſum à conditione, ſeu proteſtatione, ut hic ſubtiliter per Ant. de Butr. *in 1. not.* & Præpoſ *n. 1. verſ. Et eſt ratio*; & propterea Vincen. & Hoſtien. hic & com- 5 muniter ſcribentes conſulunt, ut cautæ ſint mulieres & crebrò etiam moneantur, ut quando viri ad eas alliciendas oſtendunt ſe velle cum eis Matrimonium contrahere, & apponunt hujuſmodi conditiones, contra ſubſtantiam Matrimonii taceant & nihil reſpondeant, nam ſecuta copula, erit Matrimonium.

Secundò nota hic, *Donec in veniam aliam*, quod ſicut 6 non tenet Matrimonium contractum ſub conditione ſuſpenſiva, quæ ſit contra illius ſubſtantiam, ita nec tenet ſi contractum fuerit ſub conditione reſolutiva, puta, Contraho tecum ſi aliam non invenero honore & facultatibus ditiorem, ut in littera. Ex quo infert hic notabiliter Abb. *in 1. notab.* 7 ut ſi aliquis habens ſuſpicionem de incontinentia uxoris, contraxerit cum ea Matrimonium ſub conditione, ut ſi adulterium commiſerit, liceret ſibi à Matrimonio reſilire & aliam ducere; Matrimonium non valeat, quia etſi conditio illa ſit reſolutiva, tamen idem operatur, quod ſuſpenſiva, licet inſpecto effectu non poſſit propriè dici reſolvens, quia nihil reperit quod reſolvat, cùm Matrimonium fuerit nullum ab 8 initio. Sed Cardinalis tenet oppoſitum, prout eum ſic refert & ſequitur Alex. de Nævo *n. 4.* Quia in exemplo Abb. illud quod apponitur in conditione, eſt honeſtum, ſcilicet ut uxor non committat adulterium, & conditio reſolutiva videtur potiùs adjecta in pœnam committentis adulterium; & ideò debet rejici, quia Matrimonia non poſſunt pœna conſtringi, *c. Gemma, ſupra de ſponſalib.* nec adverſatur hoc capitulum, quia loquitur in eo caſu, in quo Matrimonium fuit contractum ad tempus incertum, & veriſimiliter poterat contingere, ut vir inveniret aliam honore & facultatibus digniorem, ſecundum eum. Mihi tamen magis placet opinio Abbatis, quam etiam ſequitur Præpoſitus *hic 3. notab.* quia etſi conditio illa, *Si adulterium commiſeris, liceat mihi aliam ducere*, primo intuitu videatur honeſta, ut ſic vitetur adulterium, tamen revera eſt turpis, quia in effectu perindè eſt ac ſi dictum eſſet, contraho tecum ad tempus incertum, donec non commiſeris adulterium; atque ita adverſatur bono ſacramenti, quod ex ſui natura eſt perpetuum & indiſſolubile. Undè & conditio expreſſa hîc in textu, videlicet ſi aliam non invenero digniorem, in ſe conſiderata non eſt turpis, ſed tamen quia adverſatur vinculo individuo Matrimonii, turpis reputatur & Matrimonium vitiat, & non vitiatur. Idem ergò dicendum in exemplo Abbatis. Et ſicut conditio ſimpliciter concepta, ſi adulterium non commiſeris vitiat Matrimonium & non vitiatur, ita & conditio, ſi commiſeris adulterium liceat mihi aliam uxorem ducere, quia hæc adjectio ducendi aliam uxorem implicitè continetur etiam in primo caſu, videlicet ſi adulterium non commiſeris, nam reſoluto Matrimonio per adventum conditionis; utique liceret cum alia contrahere. Undè patet conditionem illam ducendi ſecundam uxorem non fuiſſe appoſitam in pœnam adulterii, ſed potius ut eſſet reſolutiva Matrimonii, & ideò illud vitiat & non vitiatur; quod etiam tenet Covarr. *in 4. Decretal. part. 2. cap. 3. §. 2. n. 10.*

Ultimò nota ex ſecunda parte textûs aliam regulam ſimili- 9 ter notabilem in materia Matrimonii, ſecundum Abb. hic *in 1. notab.* videlicet conditiones turpes, vel impoſſibiles, quæ Matrimonii ſubſtantiæ, ſeu illis bonis non adverſatur, haberi pro non adjectis, nec Matrimonium vitiare, ſed vitiari. Exemplum de conditione turpi, Contraho tecum ſi furtum feceris, vel ſi homicidium commiſeris. De conditione impoſſibili, ſi imperium dederis, aut ſi cœlum digito tetigeris, & ita hic eſt expreſſum, & tenet gloſ. 1. Joan. Andr. & omnes in ſummario text. Idemque habetur *in c. 1. ſupra eod.* ſecundum communem intellectum. Et pondera illa verba hujus cap. *Propter ejus favorem*, quæ innuunt hoc favore Matrimonii ſpecialiter introductum eſſe. Secùs enim eſt in aliis contractibus, in quibus conditio turpis, vel impoſſibilis 10 vitiat contractum & non vitiatur, ut *§. Si impoſſibilis, inſtit. de inutil. ſtipul, & l. Non ſolum, ff. de act. & obligat.* Undè in ultimis voluntatibus, quia ſimiliter favorabiles ſunt, *l. 1. C. de ſacroſ. Eccleſ.* idem eſt quod in Matrimonio; 11 nam conditio turpis, vel impoſſibilis rejicitur & habetur pro non adjecta, *§. Impoſſibilis, inſtit. de hæred. inſtit.* & hic notat gloſ. 2. quam ſequuntur communiter ſcribentes, licet in ultimis voluntatibus quidam diſtinguant, an conditio turpis, vel impoſſibilis adjiciatur perſonæ gravati, vel honorati ut hic plenè per Alex. de Nævo *à num. 24. uſque in finem.* Item pondera conditiones impoſſibiles de jure, & impoſſibiles 12 de facto, verè ſecundum naturam æquiparari, quia non poſſumus quod de jure non poſſumus, *l. Nepos Procul, ff. de verb. ſignificat.* Undè impoſſibile dicitur quod de jure fieri non poteſt, & ita has conditiones æquiparat gloſ. 1. hic, & communiter Doctores. Quid autem juris ſit in conditione impoſſibili ex accidenti, attingam in proxima *q. n. 20.*

Quæro, An Matrimonium coram Parocho, & teſtibus 13 contractum à viro ſub conditione, ſi mulier eſt legitima, ac deindè conſummatum, ſit validum, necne ſi poſtea conſtiterit mulierem illegitimam eſſe.

Hic caſus contingit in quodam Coſimo, qui coram Parocho, & teſtibus contraxit Matrimonium cum Anna his verbis, Anna, ſi es legitima, accipio te in meam uxorem, deindè Matrimonium cum ea conſummavit, ac prolem indè ſuſcepit. Poſtea compertum eſt, Annam non eſſe legitimam, ſed naturalem natam ex concubina, quæſitum eſt, an valeat Matrimonium.

Hæc quæſtio duas habet inſpectiones. Prima eſt an Matri- 14 monium, ut proponitur, contractum ex defectu conditionis fuerit nullum ab initio. Secunda eſt quatenus nullum fuerit, an poſtea convaluerit ex copula ſubſecuta, Quoad primam inſpectionem videtur reſpondendum Matrimonium ab initio fuiſſe nullum. Nam etſi error qualitatis, vel fortunæ non excludat conſenſum à Matrimonio, *§. 1. verſ. Ad hæc non omnis error conſenſum evacuat*, & hic gloſ. 1. Archid. Turrecrem. & Bellam. *29. qu. 1.* gloſ. *in c. Cùm dilectus, in verb. Ad fatuitatem*, & hic Imol. *n. 8.* & Abb. *n. 13.* & alii communiter, *ſupra quod met. cauſ.* Hoc tamen fallit, ſi qualitas, in qua erratur, adjiciatur contractui per modum 15 conditionis honeſtæ, ut ſi quis ducat uxorem ſub conditione, ſi eſt dives, aut nobilis; tunc enim ſi conditio ſit falſa, Matrimonium non habet conſenſum, ac propterea eſt irritum ipſo jure. ut declarat B. Bonaventura *in quart. ſent. diſtinct. 30. in expoſit. litteræ, num. 4.* Palud. *ibidem qu. 1. art. 2. n. 9. concl. 2.* & Sanctus Anton. *in 3. part. tit. 1. c. 2. in fine.* Conditio enim honeſta & poſſibilis de præſenti vel de præterito adjecta in actu ipſius Matrimonii illud non ſuſpen- 16 dit, ſed ſi conditio tunc vera ſit, Matrimonium illicò eſt validum; ſi falſa, illicò eſt irritum, ut hic tenent Vincent. Petrus de Sampſone & Abbas antiquus, quos ſequitur Joannes Andreas *n. 83.* & Anton. de Butr. *n. 7. verſ. ſecundo caſu*, qui ad hoc allegat textus in l. *cùm ad præſens, §. ſi cert. pet.* & in l. *Cùm in ſecundo, ff. de injuſt. rupt. teſtam.* & in conditione de præſenti, qualis eſt hæc de qua agitur, docet Sanctus Thomas *in 4. diſt. 29. quæſtione primâ, art. 3. q. 3.*

Ideòque videmus hanc conditionem contraho tecum, ſi es 17 virgo non rejici & Matrimonium ſic contractum eſſe nullum, ſi mulier ſit corrupta, ut cenſent Palud. *in 4 diſt. 29. q. 2. art. 5. n. 33.* Adrian. *in 4. q. 3. dub 6.* Sotus *in 4. diſt. 29. q. 2. art. 3.* Silveſter in verbo *Matrimonium 3. q. 8.* & alii

DE CONDITIONIBUS APPOSITIS IN DESPONSATIONE VEL IN ALIIS CONTRACTIBUS.

Ex Concilio Africano.

CAPUT I.

QUicumque ſub conditionis nomine aliquam deſponſaverit, & eam relinquere voluerit, dicimus, quod frangatur conditio & deſponſatio irrefragabiliter teneatur.

SUMMARIUM.

1 *Conditionis turpis defectus in contractu Matrimonii appoſitæ non vitiat Matrimonium, ſed vitiatur.*
2 *Conditio reſolutiva an vitiet Matrimonium vel potiùs vitietur.*
3 *Conditio an & quandò Matrimonium ſuſpendat, aut vitiet, remiſſivè.*

1 QUicumque. Legitur tribus modis. Primò intelligendo litteram de conditione turpi, quæ non ſit contra ſubſtantiam Matrimonii, prout intellexit gloſſ. & hæc lectura communis eſt, ut atteſtantur Anchar. Præpoſ. & Alex. de Nævo *in princ.* & juxta hanc lecturam per alia verba textus ſic poteſt ſummari ſecundum Cardin. Alexand. de Nævo & Præpoſ. Matrimonium ſub turpi conditione contractum rejecta conditione ſervandum eſt, vel ſic ſecundum Anton. de Butr. & Abb. defectus turpis conditionis in contractu Matrimonii appoſitæ non vitiat Matrimonium, ſed vitiatur.

2 Secundò legitur intelligendo textum in eo caſu in quo præceſſit copula ante conditionis eventum; tunc enim intelligitur à conditione receſſum, ideòque Matrimonium tenet rejecta conditione, ut *c. Per Tuas, infra eod.* & huic intellectui ſuffragantur verba textûs, hìc, *relinquere*, & ibi, *teneatur*, quæ videntur ſupponere Matrimonium fuiſſe priùs conſummatum, ut hìc obſervat Anchar, *in princ.* & Covar. *in 4. Decretal. part. 2. cap. 3. §. 1. n. 13.*

Tertia lectura fuit Vincentii, qui intellexit decretalem in conditione reſolutiva, puta; Contraho tecum Matrimonium & ſi non dederis mihi decem volo te relinquere, nam ex quo à principio Matrimonium fuit validum, non poteſt diſſolvi ex futuro eventu, ut *c. Cùm ſis, de converſ. conjug.* & ideò ſervandum eſt conditione rejecta. Et cum hoc intellectu Vincentii tranſeunt hìc Joan. Andr. Butr. & Abbas omnes *n. 2.* & communem dicit Navarr. *in Manual. c. 22. n. 62. verſ. Tertium*, ſed certè Joan. Andr. Butr. & Abb. non loquuntur ex propria ſententia, ſed ſimpliciter recitant opinionem Vincentii tanquam alienam, ideòque Abbas ex profeſſo probavit oppoſitum *in c. fin. infra eod.* ut inferiùs patebit.

Ad conciliandas opiniones, Alex. de Nævo hìc *n. 1. ad fin.* utitur hac diſtinctione, videlicet; aut Matrimonium contrahitur ſub conditione reſolutiva quæ ſit contra ſubſtantiam Matrimonii, puta, Contraho tecum ſi aliam non invenero digniorem, ut in 2. exemplo, *d. cap. fin.* & tunc vitiatur Matrimonium, ut hìc deciditur. Aut Matrimonium contrahitur ſub conditione reſolutiva quæ ex ſe ſit honeſta, licet in conſequentiam ejus defectus tendat ad diſſolutionem Matrimonii, ut in exemplo Vincentii ſuperius propoſito, & tunc Matrimonium valet & conditio reſolutiva habetur pro non adjecta.

Sed hæc diſtinctio non videtur vera, quia quælibet conditio reſolvens, eſt contra ſubſtantiam Matrimonii, de cujus natura eſt ut ſit individuum & indiſſolubile ex quo ſemel fuit contractum; & ideò illud vitiatur, ut ſcripſi pleniùs *in d. cap. fin. in 2. notab.* & hanc partem indiſtinctè ſequitur Cardin. *hìc n. 2.* & Præpoſ. *n. 1.* Abb. *in eod. cap. fin. in 6. notab.* & hìc etiam Præpoſ. *in 2. notab.* Covar. *in 4. Decretal. par. 2. c. 3. §. 2. n. 10.* & noviſſimè Thomas Sanch. *de Matrim. tom. 1. diſp. 9. n. 8. verſ. Cæterum.*

3 Generaliter autem an & quandò conditio ſuſpendat aut vitiet Matrimonium vel potiùs vitietur & habeatur pro non adjecta, conſule duas gloſſas magiſtrales, quarum altera habetur *in c. Solet, in verb. Noluit, 32. qu. 2.* altera *in d. c. fin. in verb. Contra ſubſtantiam infra eod.* & hìc Henric. Boich. à *n. 1.* ubi altiùs hanc materiam exorditur & uberi diſtinctione more ſuo caſus ferè omnes complectitur.

DE CONDITIONIBUS APPOSITIS.

Urbanus III.

CAPUT V.

SUper eò verò quod poſtulaſti, utrum ille, qui in quandam mulierem conſenſit, ſi pater ejus ſuum præſtaret aſſenſum, ſit ad conſummandum Matrimonium compellendus; Reſpondemus, quod cum conſenſus liber dici non poſſit, qui in alieno arbitrio reſervatur, ac conditionem ipſam Canonica non improbent inſtituta, niſi voluntas patris poſtmodum intercedat, nequaquam cogendus eſt ad Matrimonium contrahendum. Nam licet Alexander Papa reſponderit, quòd ſponſalia interpoſita conditione contracta; ipſa non impleta, ſi conſenſus de præſenti intercedat vel carnalis copula ſubſequatur, diſſolvi non debent, ſed firmiter obſervari, nequaquam eſt noſtræ definitioni adverſum, cùm hujuſmodi conſenſus non ſit de præſenti habendus licet per verba de præſenti evidentiùs exprimatur, qui in alieno arbitrio, ſed habendo conſiſtit.

SUMMARIUM.

1 *Matrimonium contrahens ſub conditione non improbata non compellitur illud conſummare ante conditionis eventum.*
2 *Matrimonium ſub conditione contractum purificata conditione illicò eſt perfectum abſque novo conſenſu ſecundum opinionem Canoniſtarum contra Theologos.*
3 *Diſpoſitio conditionalis per adventum conditionis perficitur perindè ac ſi ab initio purè facta eſſet.*
4 *Matrimonium ſub conditione contractum ſervata forma Concilii Tridentini per adventum conditionis ſtatim perficitur, nec eſt opus iterùm contrahere coram Parocho & teſtibus.*
5 *Canoniſtarum opinio circa Matrimonii contractum prævalet opinioni Theologorum.*
6 *Matrimonium conditionale ex Concilio Tridentino non requirit ſolemnitates Parochi & teſtium, quandò receditur à conditione, ſed quando mutuo conſenſu vir & mulier contrahunt.*

1 SUper eo. Qui per verba de præſenti cum muliere contrahit ſub conditione ſi pater conſentiret, niſi pater conſentiat, ad Matrimonium non eſt cogendus. Hoc dicit inhærendo litteræ ſecundum Joan. Andr. Butr. & Anchar. vel generaliùs ſecundum Abb. Contrahens Matrimonium ſub conditione non improbata non compellitur illud conſummare ante conditionis eventum. Communis diviſio, conſultatio, reſponſio ſecunda hìc. *Reſpondemus.*

2 Nota ex textu hìc, *Niſi voluntas patris poſtmodum intercedat*; contrahentes Matrimonium per verba de præſenti ſub conditione à jure non improbata, ſtatim purificata conditione cogi poſſe ad Matrimonium conſummandum & ſic adveniente conditione ſtatim eſt Matrimonium perfectum & purum etiamſi novus conſenſus non intercedat, licet ſecùs ſit in ſponſalibus de futuro, ut *c. De illis, ſup. eod.* & ita hìc probatur à contrario ſenſu, nam Papa conſultus an qui per verba de præſenti contraxit ſub conditione ſi pater conſenſerit; purificata conditione ſit cogendus Matrimonium conſummare, reſpondit non teneri contrahere, niſi voluntas patris poſtmodum intercedat. Ergò à contrario ſi voluntas hujuſmodi interceſſerit cogendus eſt contrahere, id eſt conſummare ut ſic reſponſio congruat interrogationi ad textum *in l. Aurelius, §. Sticho, ff. de liber. leg. & in l. 1. Cod. de diverſ. reſcrip.* & in conſummatione ſummant hunc textum Abb. & Alexan. de Nævo.

3 Et eſt ratio, quia diſpoſitio conditionalis adveniente conditione purificatur & ex eo tempore perficitur, perindè ac ſi ab initio purè fuiſſet facta ut *l. Potior, in princip.* hìc, *Cùm enim conditio ſemel extitit, perindè habetur, ac ſi illo tempore, quo ſtipulatio interpoſita eſt, ſine conditione facta eſſet, ff. Qui potior. in pign. habeam cum concordan.* de quibus hìc per gloſſ. *in verb. Meliùs eſt*, & Matrimonium quamvis poſt Legem Evangelicam ſit elevatum in Sacramentum, habet tamen rationem contractûs, undè per adventum conditionis perficitur ſicut cæteri contractus conditionales, *l. Hæc venditio*, ibi. *Conditionales, venditiones tunc perficiuntur, cùm impleta fuerit conditio, ff. de contrahen. empt.* Et quod hìc dicitur in littera, *cùm hujuſmodi conſenſus non ſit de præſenti habendus*, hoc intelligi debet de conſenſu cum effectu, ut hìc declarat Abb. Antiq. *n. 2.*

Quare Matrimonium conditionale purificata conditione ſtatim eſſe perfectum abſque novo conſenſu, receptiſſima eſt Canoniſtarum ſententia, quam hìc tenuerunt Innoc. *in fine* Anchar. *n. 8.* Abb. *n. 7. in fin.* & Alexand. de Nævo *n. 25. & in c. 1. ſup. eod.* Innoc. *n. 4.* Hoſt. *poſt princ.* Joan. Andr. *n. 1.* Abb. *n. 5.* & alii communiter Boich. *in c. fin. n. 4. infra eodem*, Navarr. *in Manual. c. 22. n. 63. & 64. conſ. 1. hoc tit.* & ex Theologis eam ſequuntur Palud. *in 4. ſent. diſt. 29. q. 2. art. 5. ad fin.* Petr. de Soto *lect. 3. de Matrim. §. Quartò denique infertur* & noviſſimè Thom. Sanch. poſt alios quos citat *de Matr. tom. 1. diſp. 8. q. 1.*

Et quamvis plerique ex Theologis oppoſitum ſentiant, exiſtimantes non eſſe Matrimonium adveniente conditione, niſi novus conſenſus accedat, inter quos præcipue eſt S. Thom. *in d. diſt. 29. qu. unica art. 3. qu. 3.* S. Bonaven. *in 4. diſt. 27. qu. 4. col. 2.* Adrian. *in 4. qu. 3. de Matrim. c. Ad diſcernendum*, Victor. *relect. 2. de Matr. par. 1 punct. 2. n. 9.* Sot. *in 4. diſt. 29. q. 1. art. 1. concl. 3.* & complures alii quibus ex Canoniſtis ſubſcribunt Covar. *in epitom. de ſponſal. par. 2. c. 5. n. 5.* & Navar. ſibi contrarius *conſ. 14. n. 7. in tit. de ſponſal. in 2. edit.* Tamen primam opinionem Canoniſtarum ſervat Curia etiam poſt Concilium Tridentinum, ut mox patebit, & ideò ab illa in conſulendo & judicando non eſt nullatenus recedendum, nam in S. Congregatione Concilii aliàs fuit propoſitum infra ſcriptum dubium.

4 Cùm quidam contraxiſſent coram Parocho & teſtibus per verba de præſenti ſub conditione elicita, quæ poſteà fuit purificata; ſi reputantes ſe pro legitimis conjugibus ſine alia ſolemnitate Matrimonium conſummaverint, an validum ſit ipſum Matrimonium, vel conjuges cogendi ſunt, ut denuò quia purificata eſt conditio, coram Parocho legitime contrahant.

In Congregatione generali, cui interfuerunt Sereniſſimi Romani Excellentiſſimi Cardinales Moronus, Peruſinus, Alciatus, Senonenn. Montaltus, Sancti Sixti & Carafa ſolus Alciatus tenuit cum communi Canoniſtarum, quòd conditione purificata non ſit opus alia iteratione contractûs Matrimonii coram Parocho, quam communem Canoniſtarum opinionem ſecutus eſt Antonin. *in 5. part.* itemque Paludanus. Reliqui omnes tenuerunt opus eſſe iterùm contrahere

generalem ſtudii Salmanticæ ac omnes perſonas laïcas & Eccleſiaſticos in illa deſcriptas nec non familiares & continuos commenſales deſcriptorum hujuſmodi in omnibus cauſis Civilibus & Criminalibus ac etiam Matrimonialibus, an idem Scholaſticus ex Decreto Concilii Tridentini *capite primo*, *ſeſſ. 24. de reform. Matrim.* poſſit remittere denuntiationes Matrimoniorum quæ ab aliquo ex ſibi ſubjectis contrahi contingat.

5 Videtur reſpondendum ſcholaſticum non poſſe remittere has denuntiationes.

Primò, quia tametſi habeat juriſdictionem ordinariam tum ex privilegio in corpore Juris inſerto, Auth. *Habita*,
6 *cod. de fil. pro patre*, *l. fin. cod. de juriſd. omn. Jud.* quàm ex Pontificio privilegio quod à partibus præſupponitur, cùm tamen Concilium *in c. 1. ſeſſ. 24. de reform. Matrim.* loquatur de Ordinario, intelligi debet de Epiſcopo Diœceſano, non autem de aliis qui ſunt ordinarii de jure ſpeciali, etiamſi à Papa fuerint conſtituti, Dec. *in cap. poſt ceſſionem n. 9. de probat.* poſt Feder. de Sen. *conſ. 291. Domine mi per totum*, ubi oſtendens appellatione Ordinarii in materia viſitationis non venire Capitulum Sede vacante, quamvis tunc ſit Ordinarius de jure ſpeciali, ſive ex privilegio in corpore Juris inſerto, plures adducit rationes quæ caſui noſtro optimè congruunt; & hîc poſt Guillelmum de Monte Lauduno, verbo *Ordinarii*, poſitum in Clementina *Attendentes*, *de ſtatu Monachorum*, ita exponit Ordinarii, id eſt Diœceſani Epiſcopi.

Quod eò magis hoc caſu dicendum eſt in quo Concilium utitur eâ dictione *ipſe* quæ eſt perſonaliſſima & demonſtrativa ad oculum, ut inquit Bald. *in conſ. 304. nobilis vir n. 1. in fine vol. 5.* Soccin. *juncto conſ. 144. n. 4. vol. 3.* & confidit prudentiæ & judicio ipſorum Ordinariorum, volens remitti ab eis Matrimoniales denuntiationes quoties judicaverint expedire. Quamobrem dicendum eſt intellexiſſe de Epiſcopis pro quibus magis præſumitur tum ob majorem dignitatem, tum quia major in eis maturitas judicii præſupponitur, cùm non deligantur minores annis triginta, *cap. cùm in cunctis de electionibus* cùm tamen in Rectore ſcholarium ſufficiat ætas annorum viginti, ut per Baldum in dicta Authentica *n. 146.*

7 Hanc opinionem clariorem reddunt rectè perpenſa verba Concilii quæ habentur eodem Decreto *v. 1.* dum ſemper eodem themate retento priùs egit de remiſſione denuntiationum ab Ordinario facienda; ſtatuitque ut ſi quis alienæ Parochiæ ſponſos conjungere aut benedicere auſus fuerit, ipſo jure tamdiù ſuſpenſus maneat quamdiu ab Ordinario ejus Parochi qui Matrimonio intereſſe debeat, ſeu à quo benedictio ſuſcipienda erat, abſolvatur. Et in fine mandat omnibus Ordinariis ut id Decretum populo publicari & explicari curent in ſingulis ſuarum Diœceſum Parochialibus Eccleſiis, adeò ut apertiſſimè liqueat Concilium locutum eſſe de Epiſcopis Diœceſanis, non de Rectoribus Univerſitatum quibus ea verba non conveniunt, cùm nec Diœceſim habeant nec Parochos, nec Parochiales Eccleſias ſibi jure ordinario ſubjectas, ſed ſolus Epiſcopus, ut *c. cùm Epiſcopus de Offic. Ordin. lib. 6. c. cùm olim* & hîc Abbas *n. 1. in 4. notab. ſeq. de præſcript.* & licèt etiam Diœceſani appellatione comprehendatur quilibet inferior habens in loco ordinariam & quaſi Epiſcopalem juriſdictionem, ubi ſubjecta materia eſt apta comprehendere tam Epiſcopum quàm alium Ordinarium, ut declarat Abbas *loc. cit.* tamen hoc vendicat ſibi locum, dummodò inferior eam juriſdictionem habeat privativè ad Epiſcopum, aliàs ſecùs, ut notabiliter dicit gloſſa in clem. 1. §. *Volumus* in verbo *Diœceſanus de foro compet.* quam hîc approbant Card. *n. 2. in 4. q.* Imol. *n. 34.* Abb. *n. 15.* & Vital. *n. 4.* & ſcripſi
pleniùs *in d. c. cùm olim in 4. not. de præſcript.* At Rector 8
Univerſitatis non habet juriſdictionem in ſcholares privativè ad Epiſcopum, ſed cumulativè cum ipſo, ut eſt caſus in d. Auth. *habita hîc coram Domino vel Magiſtro ſuo, vel ipſius Civitatis Epiſcopo*; & hîc Bart. *n. 5.* & communiter ſcribentes, *cod. ne fil. pro patr.* de quo vide Jul. Clar. *in pract. § fin. q. 35. n. 23.* verſ. *quæro nunc quis ſit Judex competens ſcholarium.*

Poſtremò hæc opinio jam videtur carere difficultate ob 9
aliam deciſionem S. Congregationis Concilii tempore Gregorii XIII. editam & ab ipſo approbatam, quâ declaratum fuit Alexandrum Cardinalem Farneſium Commendatarium Abbatiæ Farfenſis juriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentis carere facultate has denuntiationes remittendi, quam ei ex gratia ſpeciali Gregorius vitâ Cardinalis durante conceſſit & in libris Sacræ Congregationis manu bonæ memoriæ Cardinalis Caraffa adnotatum eſt Gregorium dixiſſe in Decreto *d. cap. 1.* appellatione Ordinarii non venire niſi ſolum Epiſcopum.

DE SPONSA DUORUM.

Alexander III. Salernitano Archiepiſcopo.

CAPUT III.

Licet præter ſolitum, & infra. Conſultationi tuæ taliter reſpondemus, quòd ſi inter virum & mulierem legitimus conſenſus interveniat de præſenti, ita quidem, quod unus alterum in ſuo mutuo conſenſu, verbis conſuetis expreſsè recipiat, utroque dicente, ego accipio te in meam, & ego accipio te in meum, ſive ſit juramentum interpoſitum, ſive non, non licet mulieri alii nubere. Et ſi nupſerit, etiamſi carnalis copula ſit ſecuta, ab eo ſeparari debet, & ut ad primum redeat, Eccleſiaſtica diſtrictione compelli. Quamvis aliter à quibuſdam prædeceſſoribus noſtris ſit aliquando judicatum.

SUMMARIUM.

1 *Sponſalia de præſenti non ſolvuntur per ſequens Matrimonium etiam carnali copulâ conſummatum.*

2 *Matrimonium ut ſit validum, an contrahentes debeant ſibi mutuò reſpondere antequam ad extranea divertant & n. ſeqq.*

Et quid poſt Concilium Tridentinum n. 5.

3 *Reſponſio facta ex intervallo non nocet in his quæ conſenſu contrahuntur & n. 9.*

4 *Electio tenet, licet electi & eligentium conſenſus eodem tempore non concurrant.*

6 *Matrimonium non valet, ſi unus ex contrahentibus revocavit conſenſum ante reſponſionem alterius.*

Et an ſit credendum dicenti poſt reſponſionem ſe priùs conſenſum revocaſſe n. 11.

7 *Matrimonium an valeat ſi inter conſenſum unius & alterius magnum intervallum intercedat.*

8 *Intervallum medii temporis modicum non vitiat obligationem.*

9 *Declaratur.*

10 *Stipulatio requirit conſenſum, ſicut quilibet actus formalis.*

12 *In Matrimonio contrahendo vir debet priùs interrogari & loqui quàm mulier.*

13 *Alicubi tamen contrarium ſervatur & cur.*

1 Licèt. Sponſalia de præſenti non ſolvuntur per ſequens Matrimonium etiam carnali copulâ conſummatum. Hoc dicit ſecundum Joannem Andream & omnes & eſt pars Capituli *ſi inter virum*, *ſuprà de ſponſal.* Dividitur ut hîc per Doctores.

2 Nota primò hîc *utroque dicente*, argumentum pro opinione Bonaguidæ *in c. Tuus infra eodem*, quod ad Matrimonium validè contrahendum non ſufficit reſponſio ex intervallo, ſed requiritur ut contrahentes ſibi mutuò reſpondeant antequam ad extranea divertant, nam verba illa *utroque dicente* videntur innuere, ut locutio debeat eſſe ſimultanea; idque ad exemplum ſtipulationis, ut l. *Continuus*, *ff. de verb. oblig.* & cum opinione Bonaguidæ videtur tranſire Joannes Andreas *in c. ſi inter virum n. 2. de ſponſ.* & hîc etiam Collect. *n. 1.* cùm eam recitent ultimo loco Speculat. *tit. de ſponſ.* §. 1. *n. 5.* verſ. *Secùs*, Abbas *in c. Dilectus in fine*; & Anchar. *in c. Ex litteris n. 2. eod. tit.* Sed oppoſitum tenet Guido ut refert Joannes Andreas *loc. cit.* quia in his quæ conſenſu contrahuntur, reſponſio facta ex intervallo non nocet, l. *ſi ſtipuler*, §. *ult. ff. de verb. oblig.* & hanc partem tenent gloſſa *in d. cap. Dilectus in fin. de ſponſ.* & hîc Hoſt. *num.* 4. & 5. Joan. Andr. *num.* 7. Henr. Boich. *n.* 3. Alex. de Nævo *n.* 19. & Præpoſ. *n.* 2. Archid. *in cap. Sufficiat*, *in 1. gloſſ. 27. q. 1.* Cald. *in c. Si inter virum* & hîc etiam Butr. *num.* 4. Card. *eod. num. qu.* 1. Alex. de Nævo *n.* 12. & Præpoſ. *n. 3. de ſponſ.* Pariſ. alios citans *conſ. 55. Attingam n. 17. vol.* 4. & eſt communis opinio, ut atteſtatur Præpoſitus *d. c. Dilectus n.* 2. quam ex Theologis ſequitur D. Thom. *in 4. ſentent. diſt. 29. qu. un. art. 3. quæſt. 2. ad ſecundum* & alii apud
4 Sanch. *de Matrim. tom. 1. lib. 2. diſput. 32. num. 3. verſ. Secundo quia.* Et eſt ſimile in Matrimonio ſpirituali, quod contrahitur inter eligentem & electum quod valet licet electi & eligentium conſenſus eodem tempore non concurrant ut eſt textus *in c. Cùm inter Canonicos*, quem ad propoſitum noſtrum ponderat hîc Abb. *n. 6. ſuprà de elect.*

Neque verò quoad hoc aliquid juris novi induxit Conci-
5 lium Trid. *in cap. 1. ſeſſ. 24. de reform. Matrim.* Ideòque ſi vir coram Parocho & teſtibus dicat mulieri. Ergò te accipio in meam & poſt aliquot dies ſimiliter coram parocho & teſtibus mulier dicat viro. Ego te accipio in meum proculdubio erit Matrimonium, ut idem Sanch. obſervat *dict. diſput. 32. n. 17.*

6 Tenendo communem opinionem, eam limita primò ut non procedat, ſi ante reſponſionem conſenſus fuerit revocatus; tunc enim reſponſio ſubſequens Matrimonium non facit cùm illius conſenſus deficiat ſine quo firmitatem habere non poteſt ut *c. final. §. ult. de procur. lib.* 6. Butr. *in d. c. Si inter virum nu. 4. verſ. Credo quod ſi primus conſentiens*; & hîc etiam Alex. de Nævo *num.* 10. *de ſponſ.* Navarr. *in manual. cap. 22. n.* 80. dicens non eſſe neceſſarium, licet ſit conveniens, ut amborum conſenſus ſimul & eodem loco & tempore concurrat, ſed ſufficere ut altera pars priùs & in alio loco conſentiat, & poſteà quovis temporis intervallo interjecto altera alibi aſſentiat modo prior in ſuo conſenſu perduret, allegat Hoſt. & Joan. Andr. *in cap. Ex litteris de ſponſal.* licet aliqui ſentiant non eſſe Matrimonium, ſi inter aſſenſum unius & alterius magnum intervallum intercedat, inter quos Sanch. *d. diſp. 33. n. 7. arg.* l. 1. §. 1. hîc *Intervallum medii temporis modicum non vitiat obligationem*, *ff. de verb. obligat.* Sed ille textus nihil facit, quia quatenus probat à contrario ſenſu obligationem vitiari, ſi intervallum medii temporis ſit magnum, procedit in ſtipulatione, nec locum habet in aliis contractibus, qui conſenſu contrahuntur, ut *in d. l. Si ſtipuler. §. ult. ff de verb. obligat.* & hîc notat gloſſ. *in ver. Conſentiant.* & Bald. *in princ.* qui ſic ſummat illum textum. Quod vitiat ſtipulationem, puta temporis intervallum non vitiat contractum qui conſenſu contrahitur; & reddit rationem diverſitatis, quia in ſtipulatione requiritur conſenſus, ſicut in quolibet actu formali; quam differentiam etiam ponit Alex. de Nævo *in d. cap. Si inter virum n.* 10. Sed quid ſi non appareat de expreſſa revocatione conſensûs numquid credendum ſit dicenti ſe conſenſum revocaſſe ante conſenſum alterius! Reſpondeo in dubio eſſe illi credendum, quia præſumitur conſenſiſſe ſub conditione, ſi alter ſtatim aſſenſum præbeat, ita Butr. *in d. c. Si inter virum, n. 4. verſ. Credo de ſponſ.*

Secundò nota hîc, *Ego accipio te in meam*, *arg.* quod in contrahendo Matrimonio debet priùs interrogari & loqui vir, quàm mulier; *concordat d. c. Si inter virum ſupra deſponſ.* ubi hoc notat Joan. Andr. *n.* 3. qui tamen fatetur alicubi contrarium ſervari, ut Patavii, ſed non eſt jus, quia hoc non eſt de ſubſtantia Matrimonii & fortè ſecundum Abb. hîc *n.* 4. & Alex. de Nævo *in 3. not.* ob bonam cauſam in aliquibus locis introductum eſt, ut mulier priùs interrogetur, quia cùm ſit volubilis, cautiùs eſt priùs illius conſenſum antea perſcrutari, ne vir priùs conſentiens remaneat cum dedecore, ſi illa poſtmodum renuat conſentire.

Reliqua ad interpretationem hujus text. habuiſti in prædicta Decretali, *Si inter virum.*

quos refert & ſequitur Covarr. *in* 4. *Decretal. part.* 2. *c.* 3. §. 2. *numero* 3. & idem eſt de conditione, ſi non es cœca, muta, leproſa & ſimilibus, ut per Sotum *loco citato*; &
18 eſt regulare in omnibus aliis teſtibus, ut lege *Circa eos*, *ff. de conditionibus & demonſtrat.* cum aliis ſuprà allegatis per Butr.

19 Non videtur autem poſſe dubitari quominùs præſens conditio, ſi mulier eſt legitima, ex ſui natura poſſibilis & honeſta ſit, ut patet ex his quæ tradit Bald. in l. *filium eam definimus n.* 17. *ff. de his qui ſunt ſui vel alieni juris*, Azor. *in ſumma eod. de his qui not. infam.* & Menoch. *de præſumpt. lib.* 6. *præſumpt.* 54. *n.* 29.

20 Nec obſtat quòd hæc conditio impoſſibilis videatur, eò quòd cùm mulier jam eſſet illegitima, impoſſibile erat ut eſſet legitimè nata & in præteritum non eſt potentia ſecundum Hoſt. hìc *prope finem & in ſumma eod. tit. n.* 12. verſ. *Imò ſi contraho.*

Nam reſpondetur opinionem Hoſt. eſſe communiter reprobatam, quia à Matrimonio rejiciuntur conditiones quæ abſolutè & ex ſui natura ſunt impoſſibiles, ut ſi Cœlum digito tangis, non autem quæ ex ſui natura poſſibiles ſunt, licèt ex accidenti ſint impoſſibiles, qualis eſt conditio de qua agitur, quia ex ſe poſſibile eſt ut ſit legitimè nata, alioquin omnis conditio de præſenti vel de præterito eſſet impoſſibilis & rejiceretur à Matrimonio, quod eſt contra communem omnium ſententiam; ideòque has conditiones ſolùm ex accidenti impoſſibiles à Matrimonio non rejici, concludunt Aretin. *conſ.* 82. *col. penult.* Palud. *in* 4. *diſt.* 29. *q.* 2. *art.* 5. Silveſt. in verbo *Matrimonium* 3. *q.* 8. & alii apud Covarr. *in* 4. *Decretal. part.* 2. *cap.* 3. §. 2. *numero* 3. undè ſequitur ut Matrimonium, ut proponitur contractum ab initio nullum fuerit, cùm nunquam extiterit conditio honeſta & poſſibilis illi adjecta.

21 Supereſt nunc examinandum, an convaluerit per copulam ſubſecutam quæ eſt ſecunda inſpectio initio propoſita. Et diffi cultas in hoc verſatur, quia is qui ſub honeſta conditione Matrimonium contrahit & ante conditionis eventum deſponſatam cognoſcit, à conditione recedit, *c. Per tuas ſupra eodem, hìc cùm liquidò conſtet quòd poſt contracta ſponſalia carnalis eſt inter eos copula ſubſecuta, pro Matrimonio eſt præſumendum, quia videtur à conditione oppoſita receſſiſſe*, ad idem text. *ſuprà in c. de illis, & c. ſuper eo*; & hæc eſt præſumptio juris & de jure quæ non admittit probationem in contrarium, ut colligitur ex gloſſa *in d. c. per tuas* in verbo *præſumendum circa medium*, verſ. *Dicas ergò*, dum allegat text. *in c. Is qui fidem de ſponſ.* qui loquitur de præſumptione juris & de jure, ut hìc omnes notant & expreſſiùs tenet gloſſa fin. *in d. c. de illis.*

22 Cæterùm, his non obſtantibus, videtur adhuc reſpondendum, Matrimonium eſſe nullum, quia ita demùm per copulam cenſetur quis recedere à conditione, ſi conditio ſit de futuro; & ita procedit textus *in d. c. per tuas cum aliis allegatis*, ſecùs verò ſi conditio ſit de præterito vel de præſenti, ut eſt conditio de qua nunc agitur, ſi legitima es.

23 Ratio diverſitatis eſt, quia ubi conditio eſt de futuro, actus non eſt nullus ab initio, ſed ſtat in ſuſpenſo uſque ad conditionis eventum, *d. c. de illis & c. ſuper eo* & l. *eas cauſas ff. de condit. & demonſtrat.* undè per copulam ideò videtur quis recedere à conditione, quia Eccleſia ut excludat delictum fornicationis, præſumit acceſſum affectu conjugali & conſenſum purum, ut declarat gloſſa magna circa medium *in d. c. Per tuas*, dicens hoc caſu præceſſiſſe conſenſum de futuro & inducere Matrimonium præſumptum & in favorem Matrimonii inductam eſſe hanc præſumptionem, quia per carnalem copulam conjux ipſo facto videtur conſenſum exprimere de præſenti & à conditione recedere, ſicut per puram emptionem receditur à conditionali, l. *ſed Celſus*, §. *ult. ff. de contrah. empt.* Idipſum explicat Sotus *d. diſt.* 29. *q.* 2. *art.* 3. poſt tertiam concluſionem, verſ. *ſed rursùs ſciendum*, at verò ubi conditio eſt de præſenti vel de præterito quæ propriè non eſt conditio, actus non eſt in ſuſpenſo, imò ſi conditio non eſt vera, nullus eſt ab initio ex defectu conſenſûs, d. l. *Cùm in ſervo* & l. *cùm ad præſens*, *ff. ſi cert. pet.* l. *Cùm in ſecundo*, *ff. de injuſto rupt. teſtam.* & copula non poteſt eſſe niſi fornicaria, undè quotieſcumque Matrimonium à principio eſt invalidum, Conjuges per copulam non videntur à conditione receſſiſſe, quod optimè declarat Anton. de Butr. hìc *n.* 7. verſ. *ſecundo caſu* his verbis (Si conditiones ſunt de præſenti aut de præterito non ſuſpendunt, imò vel ſtatim inficiunt Matrimonium ſi ſunt falſæ, vel ſtatim perficiunt ſi veræ ſunt; ſi autem ſunt de futuro, ſuſpendunt in eventum conditionis & in defectum inficiunt & in exiſtentiam conditionis perficiunt virtus autem ſuſpenſiva tollitur per copulam ſubſecutam, & hæc eſt communis opinio,) Hæc Butr.

Deindè reſpondetur eum qui contrahit ſub conditione, ita demùm videri à conditione recedere, ſi deſponſatam cognoſ- 24
cat ante conditionis eventum. Ita expreſſè probat textus *in d. c. per tuas* ubi ſponſalia contracta fuerant ſub conditione, ſi pater conſentiret, & deindè interceſſerat copula & textus decidit ſponſos videri à conditione receſſiſſe, quia probatum non fuit patrem contradixiſſe ante copulam, innuens ſi hoc probatum fuiſſet, copulam poſtquam conditio defecerat, nihil profuturam fuiſſe, quod apertè tradit hìc gloſſa in verbo *Sponſalibus.* Ergò inquit, ſi contraxiſſet ante carnalem copulam, coïtus nihil poſteà operaretur, quia nihil eſt hìc purum vel conditionale quod confirmet vel ducat ad eſſe talis coïtus; ideòque illum textum ſic ſummant Joannes Andreas, Butr. Abbas & alii omnes, videlicet. Qui ſub honeſta conditione ſponſalia contrahit & ante conditionis eventum deſponſatam cognoſcit, à conditione recedit.

Quamobrem cùm hoc caſu mulier ante copulam illegitima eſſet atque ita jam defeciſſet conditio illa. Si mulier eſt legitima, copula ſubſequens nihil profuit ad Matrimonii validitatem, & hæc eſt communis omnium ſententia quam ſequuntur *in d. c. per tuas*, Innoc. in verbo *Quod ante*, Hoſt. *in fine*, Butr. *loco citato*, Anchar. *n.* 3. Abb. *n.* 4. Angel. in verbo *Matrimonium* 3. Impedimento 3. *n.* 2. Covarr. *in* 4. *Decretal. parte ſecundâ cap. tertio* §. 1. *num.* 13. ubi carnalis coïtus, inquit, hunc effectum operatur, quandò ante defectum conditionis contingit, quia ſi poſt defectum conditionis ſequatur copula, nihil conducit ad Conjugii præſumptionem, cùm jam præmiſſum Matrimonium omninò defecerit.

Quibus accedit, quòd etſi per copulam Conjuges viderentur receſſiſſe à conditione, tamen cùm Matrimonium eſſet nullum ab initio, neceſſarium fuiſſet iterum contrahere coram Parocho & teſtibus ad præſcriptum Concilii Tridentini *in capite primo*, *ſeſſ.* 24. *de reformat. Matrim.* nam nec ſponſalia poſt Concilium per copulam & conſenſum ſupervenientem tranſeunt in Matrimonium; & ſublata eſt diſpoſitio, *c. Is qui fidem de ſponſ.* ut hìc dixi ex Sacræ Congregationis Sententia.

Neque obſtat, quòd ubi contrahitur ſub conditione co- 25
ram Parocho & teſtibus, poſteà purificatâ conditione Matrimonium per copulam remaneat firmum, nec ſit opus eamdem formam repetere, ut plenè ſcripſi *in c. ſuper eo*, *ſupra eodem.*

Reſpondetur enim id ſimiliter procedere in conditione de futuro, quia eo caſu cùm actus non fuerit à principio nullus, ſatis eſt ut ſemel fuerit celebratus ſecundum præſcriptam formam. At ſecùs dicendum in conditione de præſenti vel de præterito, quia cùm ob illius defectum Matrimonium fuerit nullum ab initio, ut dictum eſt, non ſufficit ut ſemel fuerit celebratum coram Parocho & teſtibus, ſed hæc forma neceſſariò eſt iteranda, cùm validè celebratur.

Quam ſententiam jam pridem approbavit Sacra Congregatio 26
Concilii, dum cenſuit Matrimonium nullum ob defectum ætatis, quamvis celebratum fuerit coram Parocho & teſtibus, tamen non convaleſcere per conſenſum & copulam ſupervenientem poſt legitimam ætatem, ſed debere iterùm contrahi ſervatâ formâ à Concilio præſcriptâ.

Quærunt hìc Doctores, an profeſſio regularis vitietur ex 27
pacto reſervationis proprii. Communis opinio eſt, licèt multos habeat contradictores, profeſſionem valere & pactum ſeu conditionem vitiari, ut hìc per Henricum Boich. *n.* 14. & ſcripſi pleniùs *in c. cùm in Eccleſiis n.* 9. *ſuprà de major. & obed.* & rationem diverſitatis inter profeſſionem & Matrimonium vide hìc per Joannem Andream *numero nono*, verſ. *Dic quòd in Matrimonio* & Henricum Boich. *num.* 15. verſ. *Hoc idem tenet.*

QUI

QUI CLERICI VEL VOVENTES

MATRIMONIUM CONTRAHERE POSSUNT.

Alexander III. Lucen. Epiſcopo.

CAPUT IV.

CONſuluit nos tua fraternitas, quid faciendum ſit de nobili muliere, quæ veſtibus pretioſis abjectis, mutavit habitum, & de manu Presbiteri velamen aſſumpſit, ſed non renuntiavit propriis, nec intravit clauſtrum, nec in manu alicujus Epiſcopi, Abbatis vel Abbatiſſæ, aut ſuper altare profeſſa eſt, vel obedientiam promiſit, poſtmodum verò elapſo anno, abjecto religionis habitu, cuidam nobili nupſit: Conſultationi tuæ taliter reſpondemus, quòd ſicut ſimplex votum Matrimonium impedit contrahendum, & non dirimit jam contractum, ita habitus ſine profeſſione ſuſceptus, ne contrahatur impedit, ſed contractum nequaquam diſſolvit.

SUMMARIUM.

1 *HAbitus profeſſorum ſuſceptus extra Monaſterium & de manu non habentis poteſtatem incorporandi Religioni, impedit Matrimonium contrahendum, ſed non dirimit contractum & n.* 2.

3 *Idem ſi fuerit ſuſceptus extra Monaſterium de manu habentis poteſtatem & n.* 4. *&* 5.

5 *Habitus profeſſorum in legitima ætate inducit tacitam profeſſionem, dummodò ſuſcipiatur intra clauſtra, aliàs ſecùs.*

6 *Habitus profeſſorum extra Monaſterium ſuſceptus inducit votum ſimplex quod impedit Matrimonium contrahendum, ſed non dirimit contractum.*

7 *Et quid poſt Concilium Tridentinum remiſſivè.*

8 *Matrimonium contractum à profeſſo contra formam Decreti Clementis VIII. in loco non deſignato ad recipiendos Novitios poſt lapſum quinquennium à die profeſſionis, an ſit validum in utroque foro & numeris ſeqq. uſque in finem.*

9 *Lex poſitiva quandò ejus obſervantia repugnat legi Divinæ, non obligat in foro conſcientiæ & n.* 33.

10 *Profeſſio irrita non dirimit Matrimonium poſt contractum.*

11 *Profeſſio in Conventibus non deſignatis ad recipiendos Novitios nec poteſt expreſſè fieri, nec tacitè unquam induci & n.* 2.

12 *Profeſſionis nullitas licèt proveniat ex perpetuo impedimento tamen elapſo quinquennio allegari non poteſt & n.* 21. *&* 32.

13 *Profeſſus nulliter qui elapſo quinquennio ſpontè ad ſæculum redit & uxorem duxit, eſt tutus in foro conſcientiæ, licèt poſſit puniri ob Eccleſia.*
Declaratur n. 27. *&* 29.

14 *Profeſſio emiſſa à viro uxore contradicente, an eâ mortuâ obliget ad Religionem in genere & dirimat Matrimonium poſteà contractum & n. ſeq.*

15 *Profeſſio emiſſa ante annum decimum ſextum completum vel infra tempus probationis poſt Concilium Tridentinum non obligat ad Religionem in genere.*

16 *Profeſſio ſolemnis etiam tacita vel præſumpta, impedit Matrimonium contrahendum & dirimit poſt contractum.*

17 *Profeſſio quæ ab Eccleſia habetur pro valida, licèt ſit irrita quoad Deum, tamen in foro judiciali dirimit Matrimonium poſt contractum.*

18 *Profeſſio per ſimulationem emiſſa, licèt ſit nulla quoad Deum ex defectu conſenſûs, tamen obligat Religioni in foro externo.*
Intellectus, c. Quòd interrogaſti, 27. diſt. *ibid. & n.* 25. *&* 38.

19 *Intellectus*, c. Vidua il primo 27. q. 1. *& n. ſeq.*

20 *Voluntarium eſt de ratione intrinſeca voti.*

21 *Profeſſio emiſſa contra formam Decretorum Clementis VIII. in foro conſcientiæ eſt nulla, licèt poſt lapſum quinquennium ab Eccleſia habeatur pro valida.*

22 *Matrimonium metu contractum per ſpontaneam cohabitationem validatur & contraria probatio non admittitur.*

23 *Profeſſus nulliter qui ſpontè è Monaſterio exivit & uxorem duxit, an eâ contradicente poſſit in foro conſcientiæ ad Religionem redire.*

24 *Profeſſus nulliter qui ante declarationem nullitatis contraxit Matrimonium, tenetur etiam invitâ uxore, in utroque foro obedire Judici præcipienti ut redeat ad Monaſterium ad agendam pœnitentiam.*

25 *Profeſſus per ſimulationem in Monaſterio Monialium ex inhoneſta cauſa, licèt non ſit Monachus, tamen cogitur in alio Monaſterio manere in pœnam commiſſi delicti.*

26 *Conjuges in multis caſibus continere coguntur ſine culpa, ſed non ſine cauſa.*

27 *Profeſſus nulliter qui elapſo quinquennio ſpontè exivit è Monaſterio & uxorem duxit eâ conſentiente, tenetur ad Religionem redire, etiam in foro conſcientiæ & n.* 29.

28 *Maritus Religionem profeſſus uxore ſciente & diſſimulante ad ſæculum redire non poteſt.*
Declaratur n. 29.

29 *Uxor juvenis vel ſuſpecta de incontinentia, an poſſit ratificare profeſſionem mariti.*

30 *Profeſſus contra formam Decretorum Clementis VIII. in Conventu non deſignato ad recipiendos Novitios qui poſt quinquennium dimiſit habitum & uxorem duxit, cogendus eſt in foro externo ad Monaſterium redire.*

31 *Profeſſio quælibet elapſo quinquennio in foro fori præſumitur valida & contrarium probari non poteſt.*

33 *Profeſſio etiam nulla annexum habet votum continentiæ, quod impedit Matrimonium contrahendum.*

34 *Reſtitutio in integrum adverſus lapſum quinquennii, an ſit concedenda nulliter profeſſo qui ſpontè ad ſæculum rediit & uxorem duxit.*

35 *Reſtitutio in integrum adverſùs lapſum quinquennii non poteſt concedi ab inferiore à Papa.*

36 *Et paria ſunt eam non obtinuiſſe vel obtinuiſſe à poteſtatem non habente.*

37 *Papa quamvis inter Fideles non poſſit diſpenſare ſuper Matrimonio conſummato, poteſt tamen recipere probationes contra Matrimonium præſumptum.*

1 C*Onſuluit.* Suſceptio habitûs profeſſorum extra religionem à non habente poteſtatem incorporandi religioni impedit in dubio Matrimonium contrahendum, ſed non dirimit contractum. Hoc dicit, ſecundum intellectum Abbatis Siculi, *qui n.* 3. dicit ſecùs eſſe ſi recipiatur habitus profeſſorum ab habente talem poteſtatem etiam extra Monaſterium, quia tunc votum eſſet ſolemnizatum, & dirimeret Matrimonium poſteà contractum, allegat *c. Porrectum*, *& c. Sicut*

de Regular. & bonam gloſ. in c. De viduis il primo in verb.
Propriis 27. quæſt. 1. Et idem voluit Cardinalis hic in 5. op-
3 poſit. Sed certe illa gloſſa potiùs facit contra intellectum Ab-
batis, quia dicit ſic, Poteſt aliqua in domo propria accipere
veſtem religioſam, nec tamen Monialis erit, cùm nulli Mo-
naſterio ſe tradat, & ſic ſecundum gloſ. per ſuſceptionem
4 habitûs extra Monaſterium non ſolemnizatur votum, & in
hunc ſenſum gloſſa intelligit hanc Decretalem & intellectus,
quem ponit Abbas, communiter non tenetur, & eſt contra
iſtum textum, qui nullam vim facit, an tradens habitum
habeat, vel non habeat poteſtatem incorporandi religioni;
ſed ponderat an iſta mulier ſuſceperit ſolum habitum, an
verò etiam promiſerit aliquid de ſubſtantialibus religionis, ut
per Alex. de Nævo n. 10. Nec obſtat cap. Porrectum. de Re-
gular. quia loquitur quando intervenit expreſſa profeſſio,
item non obſtat cap. Sicut, eod. tit. quia ultra habitum re-
quirit profeſſionem, & ſic illa jura non faciunt contra com-
munem intellectum, de quo infra proximè. Undè decretalis
communiter ſic ſummatur. Suſceptio habitûs ſine profeſſione
non dirimit Matrimonium contractum, ſed contrahendum im-
pedit. Hoc dicit Anton. de Butr. Præpoſ. & Alex. de Næ-
vo, & poſt verſ. ſuſceptio habitus, ſubaudi, profeſſorum
extra Monaſterium, prout communiter Doctores intelligunt,
& mox patebit.

5 Nota juxta communem lecturam, quòd etſi per ſuſcep-
tionem habitus profeſſorum in legitima ætate inducatur tacita
profeſſio, ut cap. Statuimus, de Regular. & cap. 1. in pri-
mo reſp. eod. tit. lib. 6. Hoc tamem debet intelligi, dummo-
dò habitus hujuſmodi ſuſcipiatur intra clauſtra, ſeu Con-
gregationem, alias enim ſi ſuſcipiatur extra Monaſterium,
etiam de manu habentis poteſtatem incorporandi religioni,
tacitam profeſſionem non inducit, nec ſolemnizat votum,
& conſequenter nec Matrimonium dirimit, ut hic probatur
efficaciter, nam propterea validum fuit Matrimonium ab iſta
muliere contractum, quia non erat tacitè profeſſa, nec ejus
votum erat ſolemnizatum, ex quo velamen quidem, & ſic
habitum profeſſarum aſſumpſit, ſed propriis non renuntia-
vit, nec intravit clauſtrum, ut dicitur in littera. Et quod
habitus profeſſionis extra Monaſterium ſuſceptus non faciat
Monachum, probat, text. in c. Ut Clerici, de Regularib.
quod non corrigitur, quin potiùs roboratur per hoc cap. &
firmant Hoſtienſ. in c. Statuimus n. 2. verſ. Quod igitur
dicimus eodem tit. Archid. in cap. Beneficium n. 1. de Re-
gular. lib. 6. Butr. hic n. 4. & Alexand. de Nævo in 3. not.
& num. 10. ubi atteſtatur hunc eſſe communem intellectum
& ad hunc textum reſpondet, iſtum Presbiterum dediſſe ve-
lamen profeſſionis, quod interdum traditur à Presbitero, ut
in cap. Vidua de Regular.

6 Secundò, nota juxta intellectum communem, quòd ha-
bitus profeſſorum extra Monaſterium ſuſceptus, etſi non in-
ducat votum ſolemne, nec dirimat Matrimonium contrac-
tum, tamen inducit votum ſimplex, quod impedit Matri-
monium contrahendum, ut hic dicitur, quia ex quo habi-
tum profeſſorum ſuſcepit, quantùm in ſe fuit, videtur vo-
luiſſe vitam mutare, & obſervare continentiam, & ideò ex
hoc ſigno impeditur Matrimonium contrahendum, & ita hic
notant Butr. n. 4. hic, Et nota, quòd ſuſceptio habitûs extra
Congregationem æquiparatur voto ſimplici, vel in ſe habet
votum ſimplex, Anch. n. 4. verſ. Vel dic, ſecundum Hoſt.
Alex. de Nævo in 3. notab. & n. 10. dicens communem
contra Abbatem, & Præpoſitus in 3. notab. & n. 2. ubi ait
ita tenere Hoſtienſem, & qui ſcripſerunt poſt eum.

7 An autem hæc vindicent ſibi locum poſt Concilium Tri-
dentinum, vidè quod ſcripſi in c. Si quis n. 46. & in cap.
Porrectum in 7. not. ſup. de Regular.

8 Quæro, Profeſſus contra formam decretorum Clementis
VIII. in Monaſterio non deſignato ad recipiendos Novitios,
elapſo quinquennio ſpontè habitum regularem dimiſit, & in
ſæculo Matrimonium in facie Eccleſiæ contraxit & conſumma-
vit, An Matrimonium ſic contractum in utroque foro ſit
validum, necne?

9 In hac facti ſpecie ex una parte ſtat veritas Matrimonii
conſummati, quod ſi validum eſt, indiſſolubile eſt, c. ſunt
quidam 27. qu. 2. & c. un. de voto l. 6. & obligat conjuges
ſub mortali ad reddendum debitum conjugale non obſtante
voto ſimplici continentiæ, c. Chariſſimus de converſ. conjug.
Si nullum eſt, copula non poteſt eſſe niſi fornicaria, & in-
trinſecè mala, c. Litteras, de reſtit. ſpol. Ex alia verò parte
ſtat præſumptio validitatis profeſſionis, contra quam regularis
elapſo quinquennio audiri non poteſt, ut in Concilio Tri-
dentino c. 19. ſeſſ. 25. de Regul. Undè cùm ex obſervantia
legis poſitivæ Concilii Trident. poſſit reſultare peccatum &
tranſgreſſio legis, ſubjecta materia cogit non diſtinguere inter
forum conſcientiæ & forum judiciale, juxta text. in d. cap.
Litteras & in c. Inquiſitioni, de ſent. excomm. & declarat
Innoc. in cap. Quia pleriq. n. 1. de immun. Eccl. Feder. de
Senis conſ. 21. n. 4. & Silveſt. in ver. Lex n. 9. verſ. &
probatur regula.

Quod igitur ſpectat ad forum conſcientiæ, videtur abſo-
lutè reſpondendum, Matrimonium ut proponitur contractum
niſi aliud obſtiterit, eſſe validum.

Probatur, nam profeſſio irrita non dirimit Matrimonium 10
poſteà contractum, caſus eſt in hoc cap. nam habitus profeſ-
ſorum, qui de jure tacitam profeſſionem inducit, hic fuit
ſuſceptus de manu non habentis poteſtatem incorporandi re-
ligioni, ſecundum intellectum Abbatis, vel extra Monaſte-
rium, juxta communem lecturam, ut dictum eſt ſupra in 1.
& 2. notab. & ſic fuit ſuſceptus nulliter, & propterea vo-
tum non ſolemnizavit, nec Matrimonium poſteà contractum
diſſolvit, ut in fin. litteræ ad idem text. in Extravag. Anti-
quæ de votò, ubi ad Matrimonium dirimendum exigitur pro-
feſſio tacita, vel expreſſa, quæ ad caſtitatem, paupertatem
& obedientiam ſuos profeſſores adſtringat; & ſic debet eſſe
valida, nam paria ſunt non profiteri, vel invalidè profiteri,
arg. c. 1. de tranſl. Epiſc. & notat idem Abb. in c. Placet
in 3. not. de converſ. conjug. Sed profeſſio emiſſa in Conven-
tu non deſignato ad recipiendos Novitios eſt irrita. Ergò in
foro conſcientiæ Matrimonium poſtea contractum non diri-
mit.

Minor patet, quia decreta Clementis decernunt nullas 11
profeſſiones quaſlibet emiſſas contra formam in eis præſcrip-
tam, idque impedimentum ſemper durat, adeò ut ex ſenten-
tia Sac. Congreg. Regular. nec tacita profeſſio ullo unquam 12
tempore induci poſſit. Et quamvis Regularis elapſo quinquen-
nio hanc nullitatem allegare non poſſit, eò quòd Sac. Con-
greg. Concilii declaraverit illi obſtare decretum d. cap. 19.
ſeſſ. 25. de Regul. Quod procedit in impedimento etiam
perpetuo; tamen cùm Concilium hic ex ſententia ipſius
Congregationis tacitam profeſſionem non inducat, ſed tan-
tùm denegat audientiam, verè profeſſio illa ſemper remanet
nulla quoad Deum, qui omnia novit, c. Humanæ, 22. qu.
5. c. A nobis il ſecondo, de ſent. excomm. Et hanc ſententiam 13
in terminis Concil. Trident. tenet Navarr. conſ. 89. Cum de
jure n. 6. de Regul. ubi conſuluit invalidè profeſſum, qui poſt
quinquennium abſque licentia è Monaſterio exivit, & uxorem
duxit, eſſe tutum in conſcientia & quoad Deum, & conſ. 23.
Petrutius, eod. tit. idem reſpondit de invalidè profeſſo, qui
abſque licentia elapſo quinquennio rediit ad ſæculum, & Ma-
trimonium contraxit licet ſubdat, quoad forum exterius ne-
ceſſariam eſſe autoritatem Superioris ad declarationem peten-
dam, quæ ſine cauſæ cognitione concedi non poteſt.

Neque obſtat, quòd Ant. de Butr. in c. Quidam de con- 14
verſ. conjug. n. 8. teneat profeſſionem nulliter emiſſam per
virum, uxore contradicente, dirimere Matrimonium ea mortua
contractum cum alia muliere, quia inquit, quantùm ad con-
tinentiam ſervandam ſatis ſolemnizavit ipſam per ſuam pro-
feſſionem; Et quamvis iſtud non ſit votum religionis, & re-
ligioni in ſpecie obligans, eſt tamen votum emiſſum caſtita-
tis reſpectu certæ & approbatæ religionis; & licèt quoad alia
non obliget ſubſtantialia, ut paupertatis & obedientiæ; obli-
gat tamen quoad partem, ſcilicet caſtitatis quantùm eſt in ſe;
& pro tanto votum eſt ſolemne.

Nam reſpondetur Butrium poſteà recedere ab hac opinio-
ne in verſ. niſi reſtringens, ubi contrariam putat veriorem,
quam etiam tenent in dict. c. Quidam, Innoc. Vinc. Goff.
Tancred. & alii à Butrio relati, qui cenſent profeſſionem,
ut ſupra nulliter emiſſam à viro non dirimere Matrimonium
poſteà contractum; & idem tenet hic Abb. n. 4. Ac præterea
Butrius videtur ſentire ex d. profeſſione ortam eſſe obliga-
tionem ad religionem in genere, quæ non ſolùm impediat 15
contrahendum, ſed dirimat contractum. At hæc doctrina,
quatenus etiam ſit vera, non tamen applicatur caſui, de quo
agitur, quia cùm poſterius decretum Clementis VIII. de-
cernat profeſſiones quaſlibet emiſſas in Conventibus non deſig-
natis eſſe nullas ad quemcumqum effectum, per illa verba
cenſentur ſuſtuliſſe etiam obligationem ad religionem in ge-
nere, ut aliàs probavimus, idque ad exemplum Conc. Trid.
quod in cap. 15. ſeſſ. 25. de Regul. per ſimilia verba ſuſtulit
hujuſmodi obligationem, ut cenſuit S. Congregatio.

Quod verò pertinet ad forum judiciale, videtur reſpon- 16
dendum, Matrimonium, ut præfertur, contractum eſſe nul-
lum; nam profeſſio ſolemnis impedit & dirimit Matrimo-
nium poſt contractum, ut hic, & in c. Meminimus, ſupra
eodem, ubi Alex. III. reſcribit, ſi quiſquam, qui religioni
devovit, & habitu ſuſcepto profeſſionem fecit, poſtmodum
ſibi aliquam copulaverit, eſt cogendus ab ea recedere, & ad
Eccleſiam, cui ſe contulit, ſine contradictione tranſire. Ad
idem textus in cap. Inſinuante in fine ubi de quadam mulie-
re, quæ poſt profeſſionem Matrimonium contraxerat, Innoc.
III. reſcribit, ut ad malè dimiſſum religionis habitum reſu-
mendum, & ſervandum quod novit etiam per cenſuram Ec-
cleſiaſticam compellatur. Et concordant text. in §. ult. diſt.
27. in cap. Cum virum, de regular. & cap. Ex parte, de
converſ. conjug. Item Conc. Carthag. IV. cap. ult. Tolet
IV. cap. 8. Triburien. c. 6. Aurelianen. c. 3. ut refertur 27.

quæſt. 1. per totam, & definivit Tridentina Sinodus ſeſſ. 24.
de Sacram. Matrim. can. 9.

Quod habet locum etiam in profeſſione præſumpta, ut
patet in cap. Neque viduas 27. quæſt. 1. ubi Gelaſius; Ne-
que viduas, inquit, ad nuptias tranſire patimur, quæ in
religioſo propoſito diuturna obſervatione permanſerunt, ſimili-
ter virgines nubere prohibemus, quas annis plurimis in Monaſ-
teriis ætatem peregiſſe contigerit; atque hic notat gloſ. in ver.
17 Diuturna, quæ intelligit illum textum de profeſſione tacita.
Imò hæc concluſio procedit etiamſi ſolemnis profeſſio, quæ
ab Eccleſia, & in foro fori habetur pro valida, ſit irrita quoad
Deum, & in foro animæ; adhuc enim præſumpta hæc pro-
18 feſſio in foro externo dirimit Matrimonium poſtea contractum,
textus eſt clarus in c. Quod interrogaſti 27. diſtinct. ubi Ni-
colaus Papa decernit, ut fœmina, quæ poſt obitum mariti ſui
ſacrum velamen ſuper caput ſuum impoſuit, & finxit ſe ſub
eodem velamine ſanctimonialem eſſe, poſtea verò ad nup-
tias rediit, quia per hipocriſim Eccleſiaſticam regulam con-
turbare voluit, & non legitimè in voto ſuo permanſit; pœ-
nitentiam agat de illuſione nefanda & revertatur ad id quod
19 ſpopondit & in ſacro miniſterio permaneat, quod inchoavit,
& concordat textûs in cap. Viduas il primo 27. quæſt. 1. in-
telligendo textum de voto ſolemni, prout illum intelligit
gloſſa hic, in verb. Hæ verò, mulieres enim illæ, quæ ſimu-
laverunt ſe profeſſionem emittere, & animum non habuerunt
ſe alligandi religioni, verè in foro poli non erant profeſſæ,
ut in ſpecie hic poſt Lap. & Archid. not. Præpoſ. n. 9. verſ.
Dic aut ſumus in foro pœnitentiali, nulla enim profeſſio co-
ram Deo validè induci poteſt abſque profitentis conſenſu,
cap. 1. & c. Sicut, de Regular. & tradit Præpoſ. ibidem,
& Navarr. conſ. 15. n. 2. de Regul. nam, ut ait Gregorius
lib. 26. Moral. cap. 7. Humanæ aures verba naturalis audiunt,
qualia foris ſonant, divina verò judicia talia ea audiunt,
qualia ex intimis proferuntur, quod refertur in cap. Humanæ
22. quæſt. 5. & in cap. 1. 15. qu. 6. Alex. Papa ait; Am-
pliùs reſpicit Deus ad cogitationes, & ſpontaneas voluntates,
quàm ad actus, qui per ſimplicitatem, aut neceſſitatem fiunt,
per quem textum gloſ. in c. Ad noſtram in verb. Triduum
de regul. aſſerit, eum, qui abſque deliberatione, & illectus
intrat religionem, non obligari quoad Deum, qui conſide-
20 rat cor, & non opus, allegat etiam textum in cap. Si quid
in veniſti 14. qu. 1. Profeſſio igitur dictarum mulierum
quoad Deum non erat valida, cùm voluntarium ſit de ratio-
ne intrinſeca voti ſecundum D. Thomam 2. 2. qu. 88. art.
1. & in 4. diſt. 38. qu. 1. art. 1. quæſt. 1. Silveſt. in ver.
Votum 1. in princ. Sed nihilominùs, quia exceptio ſimula-
tionis, & diſſenſus non admittitur ab Eccleſia, quæ non ju-
dicat de occultis, cap. Litteras de reſtit. ſpoliat. profeſſio
illa habetur pro valida in foro Eccleſiæ, & dirimit Matrimo-
nium poſt contractum, ut illic ſtatuitur, atque ita hic cen-
ſent Hugo, Lapus & Archid.
21 Profeſſio autem emiſſa contra formam decretorum Cle-
mentis in Conventu non deſignato, eſt quidem irrita in foro
conſcientiæ, & quoad Deum etiam poſt elapſum quinquen-
nium, quia eadem decreta decernunt irritas receptiones, &
profeſſiones quaſlibet contra formam in eis præſcriptam, qui-
bus verbis ſublata eſt profeſſio tam expreſſa, quàm tacita,
Prob. ad Joan. Monach. in c. 1. n. 4. de regul. lib. 6. &
aliàs cenſuit Sacra Congreg. regul. & decretum d. c. 19. ſeſſ.
25. de regul. ex ſententia Sacræ Congregationis Concilii ta-
citam profeſſionem non inducit, ſed tamen quia in foro ex-
terno, ut etiam tradit Navarr. conſ. 13. n. 10. de regul. ead.
profeſſio poſt quinquennium ab Eccleſia habetur pro valida,
cùm eo, termino elapſo, regularis ſit prohibitus deducere
quaſcumque cauſas nullitatis profeſſionis, merito hujuſmodi
profeſſio præſumpta, licet irrita ſit quoad Deum, tamen in
foro Eccleſiæ dirimit Matrimonium poſtea contractum.
22 Deindè pro hac ſententia adducitur text. in c. Ad id, quod
de ſponſal. ubi mulier, quæ diverterat à viro, eo quòd Ma-
trimonium per vim contraxerat, tamen quia poſtea per an-
num & dimidium cum viro cohabitavit, ad ipſum cogitur
redire, nec de cætero recipiendi ſunt teſtes, ſi quos memo-
rata mulier ad probandum, quod non conſenſerit in eumdem,
nominaverit producendos. Ubi ponderandum eſt Matrimo-
nium illud, ſi verè mulier nunquam conſenſerat, fuiſſe irri-
tum quoad Deum, cùm nuptias non concubitus, ſed con-
ſenſus faciat, l. Nuptias, ff. de regul. jur. §. 1. & c. Cum
initiatur 27. quæſt. 2. Sed tamen Eccleſia propter cohabita-
tionem ſubſequentem elicet conſenſum præſumptum, contra
quem probationem non admittit, & ideò licet fortè num-
quam conſenſerit in foro interno, tamen cogitur ab Eccleſia
ad virum redire. Ad idem ſunt text. in cap. Is qui fidem,
eodem tit. de ſponſal. in cap. De illis, & cap. Per tuas, de
condit appoſ. & eſt bona gloſ. in cap. Quod interrogaſti, in
ver. Finxit, verſ. Similiter duo 27. diſt. Eodem igitur mo-
do quamvis regularis profeſſus contra formam decretorum
Clementis verè non ſit alligatus Religioni, tamen quia in foro
fori hanc nullitatem probare non poteſt, obſtante decreto d.

cap. 19. cogendus eſt ad religionem redire, quemadmodum
enim poſt diuturnam cohabitationem d. c. Ad id quod, non
admittit probationem nullitatis Matrimonii per diſſenſum;
ita nec Concilium poſt quinquennium admittit probationem
nullitatis profeſſionis quacumque de cauſa, undè hic cogen-
dus eſt adhærere religioni, ſicut illa mulier cogitur adhærere
viro, arguendo à Matrimonio carnali ad ſpirituale, ad text.
in c. Inter corporalia de tranſlat. Epiſcop.

Porrò in hac perplexitate ſi quæratur, quomodo hic pro- 23
feſſus ſe gerere debeat, videtur ſic diſtinguendum. Aut
uxor expreſſè contradicit viro volenti ad religionem redire;
& tunc vir tuta conſcientia videtur ad religionem redire non
poſſe, ſed teneri uxori ſuæ adhærere; patet hoc in c. 1. &
cap. 2. ac ferè per totum, de converſ. conjug. Nam, ut in-
quit Gregorius in cap. Sunt quidam 27. quæſt. 2. Sunt qui-
dam qui dicunt religionis cauſa conjugia debere diſſolvi, ve-
rùm ſciendum eſt, quod ſi hoc lex humana conceſſit, lex tamen
divina prohibuit; per ſe enim veritas dicit; Quos Deus con-
junxit, homo non ſeparet; qui etiam ait: Non licet dimittere
uxorem excepta cauſa fornicationis. Ad idem ſunt textûs in c.
Multorum, in cap. Agathoſa, & quatuor ſeq eadem cauſ. &
quæſt. & cùm hæc mulier obedierit præcepto Apoſtoli 1. Co-
rinth. 7. Propter fornicationem unuſquiſque ſuam uxorem, &
unaquæque virum ſuum habeat & nolite fraudare invicem,
niſi forte ex conſenſu & ad tempus, cap. Sicut, §. His ita
reſpondetur 32. quæſt. 2. & melius ei fuerit nubere, quàm
uri, ſecundum Apoſtolum ibidem, c. Si Paulus 1. quæſt. 1.
Iniquum eſſet, ut abſque facto & culpa ſua privaretur jure
exigendi debitum, quod ad remedium concupiſcentiæ juſto
titulo acquiſivit; unde Abbas in c. Quidam de converſ. con-
jug. in 1. notab. n. 2. ait, uxorem poſſe vendicare maritum
adjecta etiam conditione de jure divino, cùm habeat eum in
ſua poteſtate quoad quid, ſicut dicimus in patre qui poteſt
vendicare filium, leg. 1. §. Per hanc. ff. de rei vendic. Qua-
re cùm lex humana præcipiens in d. c. 19. ut profeſſus redeat
ad religionem, hoc caſu repugnet legi divinæ præcipienti ut
uxorem non dimittat; atque ita ſervari non poſſit abſque eo,
quod indè reſultet iniquitas, vel peccatum, merito in hoc
ſpeciali caſu in foro conſcientiæ ſervari non debet ſecundum
Innocentium & alios, quos ſupra retulimus n. 9. facit cap.
unicum de voto lib. 6. ubi dicitur voti ſolemnitas ex ſola
Conſtitutione Eccl. eſt inventa, Matrim. verò vinculum ab
ipſo Eccleſiæ capite unionem & indiſſolubilitatem accepit.

Quæ tamen concluſio non procederet, ſi Judex compel-
leret ſic profeſſum redire ad Monaſterium, non tamen ut
profeſſum & alligatum religioni, ſed ad agendam pœniten- 24
tiam in pœnam commiſſi delicti; tunc enim teneretur obe- 25
dire præcepto judicis in utroque foro, etiamſi uxor con-
tradiceret & virum repeteret, probatur hoc ex dict. cap.
Quod interrogaſti 27. diſtinct. intelligendo quòd mulier
illa coacta fuit redire ad Monaſterium, non ſolum quia non
fuit admiſſa ad ſimulationem probandam, aut ſimulationem
probare non potuit; ſed etiam in pœnam patrati criminis:
quod ſatis indicant verba illa textûs; Bonum mihi videtur,
quia per hipocriſim Eccleſiaſticam regulam conturbare voluit
ut pœnitentiam agat de illuſione nefanda, qui fuit intellectus
Lapi ad illum textum, ubi ait: (Licet mulier illa verè non
fuerit Monialis; tamen præſumitur contra eam & cogitur
remanere, quia voluit conturbare Eccleſiaſticam regulam.)
Et propterea Augu. ibidem dicit eum, qui ſimulat ex in-
honeſta cauſa ſe profiteri cogendum eſſe in Monaſterio ma-
nere, non quia ſit Monachus, ſed ad cautelam propter con-
ſervandam Eccleſiæ diſciplinam, & ne detur aliis licentia
peccandi & propter fraudem & dolum, qui nemini debet eſſe
lucroſus & propter delictum & propter illuſionem, qua Mo-
naſterio illuſit, debet retrudi in idem vel potiùs in aliud
Monaſterium allegat c. Si qua Monachorum 27. qu. 1. cap.
Si quis, & cap. Romanus 81. diſtinct. & Hugonem refert 26
& ſequitur Archid. in d. cap. Quod interrogaſti num. 6.
His enim caſibus, in quibus vir cogitur redire ad Monaſ-
terium ad agendam pœnitentiam, non habetur ratio uxoris
in ſæculo remanentis, nec periculi incontinentiæ, ut patet
in cap. Quoniam frequenter. §. Porrò, verſ. Si autem ſupra
ut lite non conteſt. ibi: Eo nequaquam obſtante, quod de
lapſu carnis poſſet opponi; quoniam in conjugio multi caſus
occurrunt, in quibus conjuges ſine culpa, ſed non ſine cauſa
continere coguntur. Et in ſpecie de viro in hæreſim de lapſo,
qui in Monaſterium detruditur ad agendam perpetuam pœni-
tentiam & cujus uxor invita cogitur continere, eſt caſus in
cap. Quantò, infra de divort. ibi. Nec obſtat, quod à qui-
buſdam forſan objicitur, quòd fidelis relictus non debeat jure
ſuo ſine culpa privari; cùm in multis caſibus hoc contingat, ut
ſi alter conjugum incidatur; & plures alios caſus conſimiles
enumerat gloſſ. in d. §. Porrò, in ver. Multi caſus.

Aut uxor conſentit, ut vir revertatur ad Monaſterium & 27
cùm volenti non fiat injuria, l. 1. §. Uſque adeò, ff. de
injur. & cap. Scienti, de reg. jur. lib. 6. & liceat conju-
gibus mutuo conſenſu religionem profiteri, cap. Veniens. de

regul. cap. Ex parte & cap. dudum de converſ. conjug. cum concord. utique ſic profeſſus tenetur redire ad religionem & votum implere etiam in foro conſcientiæ. Nam cùm decretum Concilii hoc caſu non repugnet Legi Divinæ & ſervari poſſit ſine interitu ſalutis æternæ meritò obligat & ſervari debet in utroque foro, ut in præcedenti membro latiſſimè probatum eſt. Et idem eſt ſi uxor diſſimulet & virum
28 expreſsè non revocet, textus eſt *in c. Conſuluit de converſ. conjug.* ubi ſecundum veriorem intellectum profeſſus religionem, uxore ſciente & diſſimulante, ad ſæculum redire non poteſt, quem intellectum ſequitur Petr. de Sampſone & Abbas Antiquus hic & Joan. Andr. & Calder. *in cap. Ex parte eodem tit.* Ad idem text. *in cap. Placet, eodem tit.* ubi conjugatus intrans Monaſterium ignorante conjuge non habet liberam facultatem exeundi è Monaſterio, ut clarè innuit textus hìc, *redire ad ſæculum*, ſecundum Abb. Siculum.
29 Quæ tamen fortè videntur intelligenda, dummodò uxor ſit ſenex & non ſuſpecta in continentia & caſtitatem voveat, aut Monaſterium ingrediatur; aliàs enim non licet viro, niſi ut ſupra cogatur à judice in pœnam commiſſi delicti, etiam uxore conſentiente ad religionem tranſire, *cap. 1. c. Cùm ſis, cap. Uxoratus & cap. Significavit, de converſ. conjug.*

Ratio eſt, quia mulier cùm non poſſit ad ſecunda vota tranſire, vivente eo cui eſt Matrimonialiter copulata, *c. Sicut is neceſſitati 34. quæſt. ult. & capit. ult. 27. quæſt. ult.* non videtur poſſe abſque peccato relinqui in ſæculo expoſita periculo incontinentiæ; nam abſtinentia ad peccatum imputatur, ſi propter hoc alter ad peccatum labitur. *cap. Si tu 27. quæſt. 2.*

Hoſtienſ. tamen *in c. Placet, de converſ. conjug.* dicit prædicta jura procedere ante factum, ſed poſteaquam alter ex conjugibus profeſſus eſt religionem, ut in hoc caſu in quo profeſſio præceſſit Matrimonium, dicit ſatis eſſe ratificare poſt factum ingreſſum conjugis, ſive qui remanet in ſæculo ſit juvenis, ſive ſenex; & hæc opinio placet Abbati hic *num. 7.* adjicienti eſſe notandam hanc limitationem ad jura prædicta.

At verò in foro externo etiamſi uxor contradicat aut ſit
30 ſuſpecta de incontinentia, tamen indiſtinctè ſic profeſſus qui poſt quinquennium habitum ſponte dimiſit, videtur omninò cogendus habitum reſumere & ad religionem redire ad præſcriptum, *d. c. 19. ſeſſ. 25. de regul.* Ratio eſt, quia etſi profeſſio emiſſa contra formam decretorum Clementis in Monaſterio ad recipiendos novitios in Conventu non deſignato in foro Poli, in quo ſimplex & nuda veritas attenditur, ſit nulla, eo quod decreta ipſa perpetuò inficiant profeſſionem & decretum *d. cap. 19.* tacitam profeſſionem non inducat, ut ſuperiùs diximus; aliud tamen dicendum eſt in foro fori, nam cùm elapſo quinquennio regularis audiri non poſſit ad allegandas quaſcumque cauſas nullitatis profeſſionis, parùm refert, ut profeſſio ſit nulla quoad Deum, cùm in foro Eccleſia hæc nullitas probari non poſſit; Eccleſia enim non judicat de occultis, *cap. Humana 22. quæſt. 1.* ſed ſecundum acta & probata, *c. Judicet 3. quæſt. 8. & cap. Erubeſcant 32. diſtinct.* & conferunt quæ habentur *in c. Quomodo & ſeptem ſeqq. 11. quæſt. 3. & in c. A nobis il. ſecondo, de ſent. excomm.* quod clarè probatur in caſu contrario ex *d. c. Litteras, de reſtit. ſpol. & c. Inquiſitioni, de ſent. excomm.* ubi Judex juſtè præcipit mulieri ſub pœna excommunicationis in foro judiciali, ut adhæreat viro ſuo; & tamen illa ob impedimentum dirimens occultum debet potiùs excom-
31 municationem humiliter ſuſtinere, quàm per carnale commercium peccatum operari mortale. Quamvis enim Concilium *in dict. cap. 19.* tacitam profeſſionem denuò non inducat, tamen elapſo quinquennio habet quoſcumque regulares pro legitimè profeſſis. Ratio eſt, quia de jure communi quælibet profeſſio præſumitur valida & qui eam dicit nullam probare debet, ut per Specul. *in tit. de ſtatu Monach. quæſt. 63.* & Navarr. *conſ. 13. incip. Titio à Sede Apoſtolica n. 10. de Regular.* Imò ex perſeverantia unius anni cum delatione habitûs indiſtincti præſumitur quis profeſſus præſumptione juris & de jure gloſ. communiter recepta *in cap. Ex parte, in ver. per annum de regul.* & eſt text. *in c. 1. eod. tit. lib. 6.* & in Clem. 2. *eodem.*

Nec refragatur, quòd dicta jura loquantur in impedimento
32 ætatis, quòd cùm non ſit perpetuum, nihil prohibet quominùs tolli poſſit per novum conſenſum poſt legitimam ætatem; ideòque non ſint extendenda ad caſum profeſſionis emiſſæ in Conventu non deſignato in quo impedimentum decreti irritantis ſemper durat; nec tolli poteſt per conſenſum profitentis, ut aliàs diximus. Reſpondetur enim hoc impedimentum utcumque perpetuum, fuiſſe tamen deducendum à profeſſo infra tempus quinquennii, ut jam cenſuit Sacra Congregatio; undè eo lapſo parùm refert an impedimentum ſit perpetuum vel temporale; cùm neutrum in foro judiciali probari poſſit, undè Eccleſia præſumit eum profeſſum fuiſſe in conventu deſignato ac ſervata forma Apoſtolicarum Conſtitutionum, cùm nolit contrarias probationes recipere, atque ita dici poteſt huic profeſſo: Adeſt jus, ſed deficit probatio ut *in leg. Duo ſunt* Titii, *ff. de Teſtament. tutelar. & l. In legi, ff. de contrah. empt.* & notatur per gloſſam, & DD. *in d. c. Quod interrogaſti 27. diſtinct.* ubi in ſpecie Præpoſ. *in 4. not. & n. 9.*

Verùm profeſſus de quo agitur, deliquit; tum quia elapſo 33 quinquennio habitum regularem ſponte dimiſit & apoſtatavit contra prohibitionem, *d. cap. 19.* tum quia Matrimonium contraxit ante declaratoriam nullitatis profeſſionis, tum denique, quia illud conſummavit frangendo votum continentiæ, quod ineſt profeſſioni etiam nullæ & impedit Matrimonium contrahendum, ut ſunt textus expreſſi *in d. c. Quidam*, ubi Abb. *n. 4. & c. Placet de converſ. conjug.* Undè puniendus eſſet non ſolùm tanquam apoſtata ad præſcriptum *d. cap. 19.* ſed etiam ſeveriùs pro tanti exceſſûs gravitate, ut conſtat *ex cap. 1.* & per totam *27. quæſt. 1.* adeò ut propterea nec videatur illi concedenda reſtitutio adverſus lapſum quinquennii, quæ cùm ſit mera gratia, dari non debet abſque legitima & rationabili cauſa, ad tradita per Silv. 34 *in ver. Præſcriptio, prima num. 14.* eſſet enim peſſimi exempli, ut qui pro patratis criminibus meretur pœnam, præmium conſequeretur, *leg. Mortuo, §. Labeo, ff. de Legat. 2.* Signorol. *conſil. 110. Teſtator. n. 8.*

Et quamvis profeſſus videatur inter duo contraria, & verſetur in anguſtiis, tamen imputet ſibi, qui ultrò ſe in neceſſitatem conjicit *cap. 1.* & hic gloſſa *final. de ætat. & qualit. leg. Bona fides, verſ. Nam malè meretur ff. depoſiti*, gloſſa in Extravag. *Injunctæ, in verb. Suſpenſi, de elect.* Gemin. *conſ. 42. n. 12. verſ. Nec obſtat*, Signorol. *conſ. 19. in aſſumptione n. 2.* damnum enim, quod quis ſua culpa ſentit, ſentire non videtur, ut in regula *Damnum lib. 6.*

Navarrus tamen *in d. conſ. 23. n. 3. de regul.* fert eum poſſe juſtè ac ſanctè reſtitui in integrum ſi probaverit ſe fuiſſe legitimè impeditum, quominùs potuerit declarationem nullitatis ſuæ profeſſionis infra quinquennium petere. Et certè poſteàquam carcere, & pœnitentiis eſſet diù maceratus poſſet cum eo miſericorditer diſpenſari habilitando eum ad deducendas cauſas nullitatis profeſſionis, ſaltem inſtante uxore quam durum eſt invitam carere conjugio, quod ſibi paravit ad remedium incontinentiæ, *cap. Sicut, §. ſeq. & c. Quidquid. 32. qu. 2.*

Hæc autem omnia vendicant ſibi locum etiamſi hic regularis, ut prætendit probaret ſe obtinuiſſe ab Ordinario declaratoriam nullitatis profeſſionis & licentiam exeundi à Monaſterio in vim litterarum in forma Brevis Sanctiſſimi D. N. ſub die 2. Aprilis 1631. Quamvis enim in dictis litteris Sanctiſſimus mandet Ordinariis locorum & Superioribus regularibus, ut profeſſos non peracto anno probationis in loco deſignato ad recipiendos novitios ad profeſſionem denuò emittendam admittant abſque novo probationis anno; nullibi tamen tribuit illis facultatem concedendi declaratoriam nullitatis profeſſionis elapſo quinquennio, & tamen hoc agebat ſpeciali mentione *c. Ex parte de Capell. Monach. cap. Eccleſia* 35 *veſtra, il. ſecondo de elect.* Et cùm Ordinarius non poſſit diſpenſare contra decretum generalis Concilii Tridentini *in d. c. 19.* ut in Extravag. *unica de relig. domib.* & notat gloſ. *in c. Cùm dilectus in ver. In ætate de elect.* & hæc facultas reſtituendi in integrum aliis non competat, quàm Summo Pontifici, Abb. *conſ. 78. lib. 1.* ut etiam de ſtilo obſervatur paria ſunt, ut idem regularis dictam declaratoriam non ob- 36 tinuerit vel obtinuerit à poteſtatem non habente, arg. *c. 1. de tranſlat. Epiſcopi*, cum ſimilibus ut per Abbatem *in conſ. 50. duo ad deciſionem n. 1. lib. 2.* Undè haberi debet pro legitimè profeſſo & Matrimonium pro nulliter contracto in foro judiciali, perindè ac ſi dictam declaratoriam non obtinuiſſet. Sicut in ſimili S. Congregat. conſulta, an impediens Monaſteria Monialium de licentia Epiſcopi ex cauſa non neceſſaria excommunicationi ſubjaceat? Reſpondit licentiam eſſe nullam, & tam ingredientes hujuſmodi licentiæ prætextu in caſibus non neceſſariis, ſed prohibitis & neceſſitatibus non urgentibus quàm eos qui illos admittunt, incidere in pœnas Concilii & bullæ Pii V.

Mitiùs tamen cum eo eſſet agendum, qui peccavit Superioris autoritate; nam licentia Judicis etiam nulla aliquandò excuſat à pœna & dolo ſecundum Bart. *conſ. 91. n. 6. lib. 1. cum concord.* de quibus hic per Apoſtill. Undè etiam hoc caſu facilius ei concedenda eſſet reſtitutio adverſùs lapſum quinquennii.

Sed objicies. Si Summus Pontifex poſſet concedere hoc caſu reſtitutionem in integrum, ſequeretur ut eſſet in illius 37 poteſtate irritum, aut validum efficere Matrimonium conſummatum; nam ſi denegaret reſtitutionem, Matrimonium eſſet nullum in foro Eccleſiæ, utpote contractum ab eo qui ab Eccleſia habetur pro ſolemniter profeſſo; ſi verò reſtitutionem concederet, Matrimonium eſſet validum etiam in foro Eccleſiæ, ut contractum ab invalidè profeſſo in Conventu non deſignato ad recipiendos novitios, ut probatum eſt ſuprà *num. 9.* quod tamen videtur abſurdum, cùm Eccleſia inter fideles non poſſit irritum facere Matrimonium conſummatum aut ſuper eo diſpenſare, *c. Sunt quidam 25. qu. 1.* juncto *c. Unico de voto lib. 6 & c. 2.* cum hic notatis, *de Tranſlat. Epiſcop.* Henrich. Boich. *in c. final. n. 4. de ſponſa duorum*, Abbas *in cap. Ex publico n. 15. verſ. Tertio, quia de converſ. conjugat.* Franc. *in d. c. Unico in 3. notab.* Covarr. *poſt. in 4 decret. 2. part. c. 7. § 4. n. 15.* & Cardin. Bellarm. *lib. 1. de Matrim. c. 15. & duobus ſeqq.*

At reſpondetur Matrimonium hoc caſu ab Eccleſia haberi pro nullo, non quòd verè ita ſit, ſed quòd ita præſumatur atque ita verſamur in Matrimonio non verò ſed præſumpto; ſtant enim ſimul ut Matrimonium ab Eccleſia habeatur pro valido & tamen verè ſit nullum coram Deo, textus ſunt clari *in d. c. Litteras, de reſtit. ſpoliat. & c. Inquiſitioni, de ſentent. excommunic.* Hæc autem præſumptio cùm inducta fuerit de jure poſitivo & ex conſtitutione Eccleſiæ, nihil obſtat quominùs tolli poſſit per Summum Pontificem per viam diſpenſationis, juxta *c. Innotuit, de elect.* ſeu beneficio reſtitutionis in integrum juxta ea quæ tradunt Alex. *in leg. Si inter ſtipulantem, §. 1. n. 3. ff. de verb. obligat.* Ruin. *conſ. 68. n. 20. vol. 1.* Alciat. *de præſumpt. in prælud. 2. part. n. 18.* Socin. Jun. *conſil. 104. n. 18. vol. 3.* & Menoch. *de præſumpt. lib. 1. quæſt. 7. num. 1. & 2.* Exemplum deſumi poteſt, *ex cap. Is qui fidem deſponſ.* ubi ſponſalia de futuro tranſeunt in Matrimonium per copulam ſubſecutam præſumptione juris & de jure contra quam probatio non admittitur, ut illic ſtatuitur. Ponamus ergò Sedem Apoſtolicam ex juſta cauſa indulgere ſponſo, ut non obſtante illa præſumptione poſſit probare ſe non conſenſiſſe in ſponſam affectu uxorio, idque eum legitimè probaſſe; certè Matrimonium quod ab Eccleſia habebatur pro valido, jam apparebit nullum, nec tamen propterea Eccleſia dicetur diſpenſaſſe ſuper Matrimonio conſummato. Similiter ſi admitterentur teſtes producti ab illa muliere quæ *in c. Ad id quod eod. tit.* poſt Matrimonium metu contractum per annum & dimidium cum viro cohabitavit, utique metu probato Matrimonium, quod priùs validum præſumebatur, eſſet nullum juxta textum, *in c. Cùm locum de ſponſal. & c. de illis il. ſecundo, de deſponſat. impuber.* nec tamen Eccleſia dicenda eſſet propterea irritum facere Matrimonium, ſed tantùm habilitare ad illas probationes, ex quibus poſteà ipſius Matrimonii nullitas reſultat, ut optimè declarat Abb. *in cap. Ex parte n. 12. & 16. de reſtit ſpoliat.* Alexand. *conſ. 80. per tot. lib. 7.* & Odd. *de reſtit. in integrum 2. part quæſt. 60.* 38 *artic. 3. num. 20.* Et quoad profeſſionem, quamvis Matrimonium contractum ab illa muliere, quæ finxit ſe profiteri in foro Eccleſiæ ſit nullum, eò quod profeſſio habeatur pro valida, juxta text. *in d. c. Quod interrogaſti 27 diſt.* ubi poſt Lap. & Archid. id not. Præpoſ. *n. 19.* Tamen ſi Sedes Apoſtolica admitteret illam mulierem ad probandam ſimulationem & diſſenſum; profeſſio poſt probationem hujuſmodi appareret nulla, ut hic notatur per gloſ. & Doctores & tradit gloſ. *in c. Vidua, in ver. Licet Sacramento de regul.* & conſequenter Matrimonium appareret validum, non quia Sedes Apoſtolica ſtatueret ſuper ſubſtantia Matrimonii, ſed tantùm quia tolleret obſtaculum præſumptionis inductum ex conſtitutione Eccleſiæ, quod impediebat quominùs veritas Matrimonii probari poſſet.

QUI CLERICI VEL VOVENTES

Innocentius III. Ulizambon. & Colimbrien. Epiſcopis.

CAPUT VII.

INſinuante J. nobili muliere, noſtro eſt Apoſtolatui reſeratum, quòd à quibuſdam curialibus fuit regi Legionen. pro ipſius copula ſupplicatum, quod cùm ad conſanguineorum ejus notitiam perveniſſet, ut maritum acciperet, ei ſub obteſtatione regia ſuggeſſerunt: ipſa verò quod tunc nollet nubere proteſtans, conſilium accepit ab eis, quòd votum emitteret caſtitatis, quod in manibus cujuſdam de fratribus ſancti Auguſtini fecit, eo adjecto tenore, ut in domo propria cum omni ſubſtantia ſua remaneret. Sanè in ejuſdem ordinis habitu, biennio poſt permanſit; licet id ſe invitam feciſſe aſſerat & coactam, non tam metu regio, quàm parentum: & infrà. Tandem attendens, quòd invita votum emiſerit, eo demiſſo de parentum conſilio, P. Michaeli publicè fuit matrimonialiter copulata, de quo quatuor ſuſtulit filios tempore procedente: & infrà. Nos igitur attendentes, quòd in emiſſione voti, quod præceſſit, nulla vel modica coactio affuiſſet, quam patientia & perſeverantia ſequentis temporis penitùs profugavit, & quòd ſequens conjunctio potiùs iniqua fuit, & violenter extorta: Mandamus, quatenus ſi præmiſſis veritas ſuffragatur, præfatam mulierem ad malè dimiſſum religionis habitum reſumendum & ſervandum quod vovit, monere & inducere procuretis, & (ſi opus fuerit) per cenſuram Eccleſiaſticam coercere.

SUMMARIUM.

1 *Votum ſolemne impedit, & dirimit Matrimonium poſt contractum.*
2 *Uxor non eſt petenda à Principe.*
3 *Matrimonia debent eſſe libera.*
4 *Matrimonii libertatem impedientes excommunicantur à Concilio Tridentino, ſi ſint domini temporales vel Magiſtratus. ſecùs ſi privatæ perſonæ.*
5 *Metus proveniens ex imperio Principis non irritat votum, vel Matrimonium & n. ſeqq.*

Niſi Princeps conſueverit tyrannicè tractare non obtemperantes præceptis ſuis, n. 8.
6 *Metus levis non impedit libertatem conſenſûs.*
7 *Metus non probatur ſufficienter ex dignitate adverſarii niſi aliter probetur oppreſſio.*
9 *Metus juſtus non inducitur ex reverentia mariti, niſi proceſſum fuerit ad minas, aut verbera.*
10 *Vovens caſtitatem reſpectu certæ regulæ approbatæ an obligetur ad omnia ſubſtantialia regulæ & n. ſeqq. uſque ad*

numer. 18.
11 *Quid ſi habitum ſuſcipiat animo omnia ſubſtantiolia profitendi.*
12 *Et quid ſi intendat ſe obligare ad ſolam continentiam.*
Et quid ſi de illius intentione dubitetur n. 14.
13 *Votum ſolemnizari reſpectu ſolius caſtitatis, & dirimere Matrimonium poſt contractum, eſt error.*
15 *Votum caſtitatis ſolemnizatur per ſuſceptionem & delationem habitûs etiam extra Monaſterium & n. 17.*
16 *Profeſſio irregularis quæ dicatur.*
18 *Profeſſio fieri poteſt etiam in manibus privati Religioſi habentis ſpeciale mandatum à Superiore.*
19 *Profeſſio tacita dirimit Matrimonium poſt contractum, etiamſi ex eo plures filii fuerint procreati.*
20 *Metus illatus tempore emiſſionis voti purgatur ex patientia, & perſeverantia in delatione habitûs regularis.*
21 *Religioſus an poſſit habere bona ſua ad uſumfructum, vel uſum, aut adminiſtrationem de licentia Prælati, & dependenter ab illius voluntate.*
22 *Profeſſionem non vitiat pactum reſervationis bonorum quoad uſum vel adminiſtrationem, ſed vitiatur.*
23 *Pecunia annua, quam ſibi monialis reſervavit in actu profeſſionis, in quos uſus per Abbatiſſam erogari debeat.*
24 *Ingreſſus in Monaſterium an ſit de ſubſtantia profeſſionis, & n. ſeqq. uſque ad n. 42.*
Quid in profeſſione tacita n. 30.
Et quid in profeſſione expreſſa n. 31.
25 *Profeſſio ejus, qui ſeſqui menſem anni novitiatus ſtetit Monaſterio, & reſiduum anni extra illud ſub obedientia Prælati, valida eſt & n. 38. & ſeqq.*
26 *Profeſſio expreſſa de jure communi fieri poterat in ipſamet ingreſſu etiam non data perſeverantia tridui.*
27 *Profeſſio fieri debet in ſolitudine & ſilentio.*
28 *Novitii ex Regula S. Benedicti qualiter ſint probandi.*
29 *Veteranus non dicitur, ſed novitius qui per annum geſtavit habitum extra ordinem.*
30 *Profeſſio tacita non inducitur ex ſuſceptione vel geſtione habitûs regularis, niſi intra Monaſterium & Congregationem Monachorum.*
31 *Novitius qui ſtetit ſex menſes in Monaſterio, & poſtea exivit ſine licentia Abbatis, infrà triduum ad Monaſterium redit, non poteſt validè profiteri poſt alios ſex menſes & n. ſeqq. uſque ad n. 39.*
32 *Novitius, qui peracto probationis anno rediit ad ſæculum, num ad Monaſterium reverſus profiteri poſſit ſine novo anno probationis.*
33 *Annus probationis debet eſſe continuus.*
34 *Quinquaginta, & quinquaginta non ſunt centum.*
35 *Novitius qui ternos menſes in Monaſterio moratus bis exivit, & reverſus poſt alios novem menſes profeſſionem emiſit habitumque profeſſorum octodecim menſes geſtavit, non obligatur ex profeſſione expreſſa, ſed ex tacita.*
36 *Annus probationis interrumpitur, ſi novitius animo tranſeundi ad aliam religionem duas horas in alio Conventu moratus fuerat.*
37 *Secùs ſi animo fugiendi aliquantiſper latitaverit intra clauſtrum.*
39 *Monachus ubivis locorum degat de licentia Abbatis fingitur degere intra clauſtra.*
40 *Novitius non tenetur probare omnes aſperitates religionis in ſpecie, ſed ſatis eſt ut illas probet in genere.*
41 *Novitius, qui numquam ingreſſus eſt Monaſterium, ſed extra illud habitum regularem ſuſcepit poſt Concilium Tridentinum non poteſt ad profeſſionem admitti.*
42 *Ad profeſſionis validitatem an ex decretis Clementis VIII. requiratur, ut tam receptio ad habitum cum perſeverantia annali, quàm profeſſio ipſa fiat in Conventu deſignato & n. ſeqq. uſque in finem.*
43 *Clementis VIII. decreta de Novitiis non recipiendis niſi in Conventibus deſignatis referuntur.*
44 *Acceptatio ad religionem facta extra Conventum deſignatum ſine habitûs traditione an ſit contra decreta Clementis VIII. & n. ſeqq.*
45 *Novitius propriè non dicitur per ſolam acceptationem, ante actualem habitus ſuſceptionem.*
46 *Novitii receptio extra locum deſignatum ad recipiendos novitios, nomine tamen Conventus deſignati, an ſit nulla.*
47 *Ratificans dicitur autor facti.*
48 *Novitius receptus extra locum deſignatum, nomine tamen Conventûs deſignati ad recipiendos novitios, à quo tempore incipiat annum probationis.*
49 *Profeſſio eſt nulla ſi novitius annum probationis fecerit extra locum deſignatum, licet receptus fuerit, & profeſſionem emeſerit in loco deſignato.*
50 *Profeſſio ejus, qui fecit annum probationis in Conventu ad recipiendos novitios deſignato, an ſit nulla, ſi extra Conventum deſignatum emiſſa fuerit.*
51 *Quid ſi novitius fuerit receptus ad profeſſionem in Conventu non deſignatò ſine admiſſione & litteris teſtimonialibus Conventûs deſignati.*
52 *Et quid ſi prævia admiſſione, & litteris hujuſmodi.*
53 *In alternativa prohibitione ſufficit alterutrum verificari ut ſit locus pœnæ.*
54 *Copula requirit concurſum utriuſque copulati.*
55 *Novitius quid agere debeat ut recipi poſſit in filium Conventus ad recipiendos novitios non deſignati.*
56 *Verba clara non admittunt interpretationem, aut voluntatis conjecturam.*

1 INſinuante. Votum ſolemne impedit & dirimit Matrimonium poſt contractum. Hoc dicit ſecundum omnes & duas habet partes. In prima ponit facti ordinem. In ſecunda definiendo committit hîc. *Nos igitur.*

2 Nota primò ex illis verbis, *Fuit Regi Legionenſi pro ipſius copula ſupplicatum.* Non videri improbatum à Jure pro uxore accipienda porrigere ſupplicationem Principi. Sed non eſt ita; & hîc ſimpliciter narratur factum, non autem approbatur, quia à Principe non eſt petenda uxor & contra faciens anathematis gladio eſt feriendus, ut *c. Nullus 36. q. 2.* & de Jure Civili, qui ſuper hoc reſcriptum impetrat confingens ſe habere conſenſum puellæ, plectitur pœna amiſſionis bonorum & deportationis, ut l. 1. *cod. ſi Nuptiæ ex reſcripto petantur.* Ratio eſt, quia libera debent eſſe Matrimonia, *c. cùm locum,*
3 *c. Requiſivit & c. Gemma, ſupra de ſponſalibus;* & ita hîc firmant gloſſa prima, Innoc. *in princ.* Hoſt. *itidem in princ.* dicens id nimis frequenter fieri à Curialibus fortè volentibus ex divitiis mulieris aliquem pauperem militem ditare, Joannes Andreas *n.* 2. Butr. *n.* 1. Ancharanus & Præpoſitus ambo *in*
4 1. *not.* gloſſa 1. & Doctores *in d. c. Nullus.* Hodiè hoc videtur expreſſum à Concilio Tridentino *in c. 9. ſeſſ. 25. de reform. Matrim.* ubi dicitur, maximè nefarium eſſe Matrimonii libertatem violare & ab eis injurias naſci à quibus jura expectantur. Ideòque anathemate feriuntur Domini temporales & Magiſtratus qui ſubditos ſuos vel quoſcumque alios directè vel indirectè cogunt quominùs liberè Matrimonio copulentur. Quod quidem Decretum à Sacra Sinodo fuit ſpecialiter editum adverſùs Principes & Magiſtratus ſæculares. Undè Sacra Congregatio ejuſdem Concilii Interpres conſulta, an prohibitio *d. c. 9.* circa Matrimonii libertatem comprehendat privatas perſonas, reſpondit non comprehendere, ſed tantùm Dominos temporales & Magiſtratus cujuſque gradûs & conditionis.

5 Secundò nota hîc *ſub obteſtatione Regia*, metum provenientem ex imperio Principis non tollere libertatem conſenſûs in voto vel Matrimonio, puta quia conſanguinei Matrimonium ſuggerentes conteſtabantur mulieri, dicentes. Rex imperat nuptias niſi parueris tu & nos exhæredationem & indignationem Regiam perpetuò incurremus, prout illa verba *ſub obteſtatione Regia*, exponunt Hoſt. *in princ.* & Joan. Andr. *n.* 2. Vel dic ſub obteſtatione, id eſt adjuratione, nam dicebatur ei, contrahas, alioquin Rex dabit te alicui pauperi domicello, ut diſertis verbis inquit Abbas antiquus *n.* 1. Et ratio eſt, quia coactio hujuſmodi dicitur modica ſeu levis, ut innuit littera hîc *Attendentes quòd in emiſſione voti nulla vel modica coactio adfuiſſet.* Levis autem metus libertatem 6
conſenſûs non impedit, *c. cùm dilectus ſupra quod met. cauſ.* & notat gloſſa hîc in verbo *Modica.* Conclude ergò, Regis ſeu Principis imperium, ſi ad alia proceſſum non fuerit, non inducere juſtum metum ad annullandum Matrimonium vel votum, quemadmodum nec imperium parentum ut hîc & in lege *Si patre, ff. de rit. nupt. & in c. omnes cauſationes 32. q. 7. c. 1.* cum hîc notat. in gloſſa in verbo *conſentit, ſuprà de ſponſ. impub.* & ita hîc ſingulariter tenet gloſſa in verbo *metu* Regio, Hoſt. *n.* 2. in eodem verbo, Joan. Andr. *n.* 10. Butr. *n.* 6. Abb. *n.* 8. Alex. de Nævo *n.* 4. & Præpoſ. *in* 2. & 8. *not.* nec refragatur textus in lege penult. *cod. quòd met. cauſ. & in c. Convenior 23. q.* 8. quoniam ut reſpondet Joan. 7
Andr. *d. n.* 10. Dignitas adverſarii non ſufficit ad metum probandum, ut eſt textus in lege *ad invidiam, cod. quòd met. cauſ.* niſi aliter probetur oppreſſio; & ſic loquuntur jura præallegata. Verumtamen ſi Rex conſueviſſet tirannicè tractare non obtemperantes ſuis præceptis aut precibus, tunc ſatis 8
probaretur juſtus metus, ut fatetur Joannes Andreas. Quod dictum ſequitur Petrus de Anchar. *in 3. not.* & dicit eſſe ſingulariter notandum Abbas *d. n.* 8. & allegat Bart. idem ſentientem in tractatu *de Tirannia*; & facit quod notat idem 9
Bart. in d. l. *ad invidiam*, ubi ait ſolam reverentiam mariti non inducere juſtum metum in uxore, niſi præceſſerint minæ vel verbera; dicit tamen Anchar *n.* 1. *in fine.* nimiam reverentiam inducere juſtum metum, ut l. 1. §. *Quæ onerandæ, ff. Quarum rerum actio datur*; & idem docuit Innoc. *in c. cauſam Matrimonii de Offic. Deleg.* ſed tu circa hoc vide omnino quod ſcripſi *in c. Perlatum n. 14. & 16. ſup. de his qui vi metûſve cauſâ.*

10 Tertiò nota hîc *votum emitteret caſtitatis.* Votum ſolius continentiæ ſeu caſtitatis & ſic alterius tantùm ex ſubſtantialibus, ſi emittatur reſpectu certæ regulæ per Sedem Apoſtolicam approbatæ & in manibus habentis poteſtatem incorporandi religioni, ſolemnizari & veram profeſſionem inducere, adeò ut obliget ad omnia ſubſtantialia regulæ, prout hîc notant gloſſa ſecunda, Butr. & Abbas ambo *in 2. notab.*
11 Præpoſ. in 3. & alii communiter. Sed tu in hoc articulo aſſumendo & in aliquibus ſupplendo dicta Ant. de Butr. *n. 9. poſt medium*, verſ. *dic ad hoc*, ſic diſtingue. Quandòque vovens caſtitatem aſſumit habitum certæ regulæ animo omnia ſubſtantialia profitendi, valet ingreſſus & ſolemnizatum eſt votum quoad omnia; & hoc planum, dummodò vovens poſt ſuſceptum habitum religionis per annum in probatione ſteterit, ad præſcriptum Concilii Tridentini *in c. 15. ſeſſ. 25. de regul.* quandòque vovens caſtitatem intendit ſe obligare ad ſolam continentiam, non autem ad alia ſubſtantialia regulæ; & de hoc conſtat, ut quia proteſtatur; & tunc ſi intendit eſſe de Congregatione ſeu Collegio Monachorum, non valet proteſtatio & tenet ingreſſus, ut idem Butr. *not. in c. fin ſuprà de condit. appoſ.* Sin autem non intendat eſſe de Congre-
12 gatione, ſed ſeorſim habitare, tunc conſtringitur voto caſtitatis & bona retinet quoad proprietatem, ſecundum eum quod multò clariùs procedit poſt Concilium Tridentinum, ex cujus diſpoſitione nedùm votum caſtiſtatis, ſed nec profeſſio quoad tria ſubſtantialia obligat profitentem ſine ſuſ-
13 ceptione habitûs intra clauſtra, ut dicam infrà *in 1. q.* quod autem ſubdit Butr. hoc caſu votum ſolemnizari reſpectu caſtitatis tantùm, non autem aliorum ſubſtantialium, ita ut dirimat Matrimonium poſt contractum, eſt error, quia ad hoc requiritur profeſſio expreſſa vel tacita quæ neceſſariò includit tria vota ſubſtantialia, ut eſt definitum *in c. un. de*
14 *voto l. 6.* quandòque verò dubitatur de mente voventis caſtitatem, an ſcilicet voluerit ſe aſtringere ad reliqua ſubſtantialia; & tunc ſi votum caſtitatis emittat in Clauſtro & aſſumpto habitu religionis videtur omnia emiſiſſe & quoad omnia ſolemnizatum eſt votum. Intellige ſi annus probationis præceſſerit, aliàs ſecùs, ut in Decreto Concil. Trid. *d. c.* 15. quòd ſi votum emittat extra religionem & ſine habitûs ſuſceptione, licèt reſpectu certæ regulæ habentis tria ſubſtantialia, obligatur tantummodò ad continentiæ votum, quod non eſt ſolemne, ſed ſimplex, nec dirimit Matrimonium poſt contractum, ut *c. Conſul. ſupra eodem* neque hoc caſu eſt locus præallegatus Decreto Conc. Trid. quod nihil diſpoſuit
15 de voto, ut Sacra Congregatio declaravit. Sed ſi habitum religionis aſſumat, licèt extra clauſtrum, tunc cenſetur voviſſe omnia ſubſtantialia, quia ut poſt Hoſtienſem formaliter inquit Petrus de Anchar. *n.* 3. aſſumptio & delatio habitûs approbatæ religionis poſt votum caſtitatis inducit profeſſionem nec dicatur, ſola ſuſceptio habitûs qui dari profitentibus conſuevit, profeſſionem inducit, ut notatur *in c. Conſulti*
16 *ſuprà de Regular.* Ergò fruſtrà hîc ponderatur emiſſio voti caſtitatis, nam reſpondetur ſecundum Anchar. *in hoc c.* induci quamdam profeſſionem irregularem, videlicet ex pluribus imperfectis ſpeciebus, id eſt ex voto caſtitatis quod per ſe non ſufficit & ex delatione habitûs extra clauſtrum, quod ſimiliter non ſufficit, nam ſecundum Hoſt multùm operatur clauſtrum, Congregatio & loci ſtabilitas, undè ſuſceptio & delatio habitûs profeſſorum extra Monaſterium non inducit profeſſionem, ut dixi *in c. Statuimus n. 9. ſuprà de reg.* Quiſquis ergò ſecundum hæc tempora in domo propria votum caſtitatis emittit reſpectu certæ regulæ approbatæ, & habitum profeſſionis aſſumit à poteſtatem habente, cenſetur
17 profeſſionem emittere & obligatum ad omnia ſubſtantialia; & ita procedit hæc Decretalis. Dixi ſecundum hæc tempora, quia hodiè poſt Concilium Tridentinum nedùm votum caſtitatis, ſed nec expreſſa profeſſio extra Monaſterium emiſſa obligat profitentem, ut plenè dicam infrà *in 1. q. num. 26. & 41.*

18 Quartò nota hîc *in manibus cujuſdam de* Fratribus *Sancti Auguſtini.* Profeſſionem fieri poſſe etiam in manibus privati Religioſi alicujus Monaſterii, ut hîc notat Butr. *n.* 4. Sed tu hoc intellige, dummodò talis Religioſus habuerit ad hoc ſpeciale Mandatum à Superiore & Conventu, prout intelligunt Hoſt. *in princ.* in verbo *Fratribus*, Joannes Andreas *n.* 3. in eodem verbo, Collectar *n.* 1. Card. & Abb. ambo in 1. *not.* & Alex. de Nævo *in 3. not.* vel dummodò Superior vel Conventus poſteà ratum habuerit ſecundum Card. *in 1. oppoſ.* & Alex. de Nævo *ubi ſuprà.* Aliàs enim ſimplex Religioſus non poſſet obligare Monaſterium, & per conſequens nec profitentem Monaſterio, cùm ſit quaſi Matrimonium Spirituale, argum. leg. 1. §. *Nauta, ff. de naut. cap. & ſtabul.* & leg. 2. *ff. Communia prædior. ad hoc cap.* Porrectum; & hîc dixi *in ultimo notab. & cap. Ad Apoſtolicam, ſuprà de reg.*

19 Quintò nota hîc *De quo quatuor ſuſtulit filios.* Tacitam profeſſionem dirimere Matrimonium poſt contractum, etiamſi ex eo plures filii ſint procreati, nam proles & numerus liberorum non roborat Matrimonium aliàs nullum ſecundum Petrum de Ancharano *numero quarto*, Præpoſitum *in 4. not.* licèt quandoque præbeat juſtam cauſam diſpenſandi, ut idem Anch. notat *in c. cùm haberet infrà de eo qui duxit in Matrimonium.*

Sextò nota hîc *Penitùs profugavit.* Metum illatum tempore 20
emiſſionis poſteà purgari ex patientia & perſeverantia in delatione habitûs regularis, nam ratione temporis evaneſcit exceptio, quia præſumitur novus conſenſus, *c. Conſtat. 1. q. 1. c. ad id quod ſuprà de ſponſal.* cum aliis hîc allegatis in gloſſa ultima; & notat Butr. *in 8. not.* Alex. de Nævo *n.* 5. & Præpoſitus *in 10. not.* & adde quod notat Innoc. *in c. Vidua*, verſ. *Item nota*; & Hoſt. poſt eum *n.* 8. verſ. *Hoc autem notandum ſuprà de reg.* ubi notabiliter decidunt, ut ſi Novitius cum ſolemnitate ſumpſerit habitum, etiamſi per vim vel metum, tamen niſi cùm potuerit illum dimiſerit, ratum habuiſſe videatur, ut *c. cùm virum de reg. & c. 1. de his quæ vi metûſve cauſâ* & arg. *d. c. ad id quod de ſponſ.* ſi autem ſine ſolemnitate ſecùs, allegant *c. ut Clerici de Regular.* licèt ſubdant illam Decretalem loqui quandò in aliqua Eccleſia ſunt tam profeſſi quàm non profeſſi eumdem habitum regularem portantes.

Ultimò nota ex illis verbis *In domo propria cum omni ſub-* 21
ſtantia ſua. Religioſum poſſe licitè retinere bona ſua ad uſumfructum vel uſum aut adminiſtrationem de licentia Superioris & dependenter ab illius voluntate, & hunc intellectum ad hanc Decretalem quem Abbas *n.* 5. mirabilem dicit, tandem approbat gloſſa in verbo *ut in domo propria* eumque recenſet primo loco Innoc. *n.* 1. dicens. In domo propria poſſe quem profiteri in manibus Epiſcopi vel Abbatis; & Epiſcopum vel Abbatem poſſe illi ſtatuere certum locum ubi moretur eique dare bona ſua in adminiſtrationem, neque hoc eſſe contra ſubſtantiam Monachatûs, cùm poſſit eſſe ſine proprio & ſub obedientia Superioris, licèt nullus citra Papam poſſit ei hoc indulgere in perpetuum & irrevocabiliter; & hunc intellectum dicit eſſe communem Abbas *n.* 6. quem etiam ſecutus eſt *in conſ. ſuo* 44. incip. *ad deciſionem n. 3. & 4. l. 2.* ubi ait hunc textum eſſe ad hoc ſingularem quem ampliùs dicit irrefragabilem Navarr. *in c. Non dicatis n. 46. 12. q. 1.* Tu verò dic hodiè hunc intellectum eſſe improbatum evidenter ex jure noviſſimo Concilii Tridentini *in c. 2. ſeſſ. 25. de Regular.* ubi diſertis verbis ſtatuitur *ne deinceps liceat Superioribus bona ſtabilia alicui Regulari concedere, etiam ad uſumfructum vel uſum, adminiſtrationem aut commendam*; & quamvis Navarrus *in Comment. d. c. Non dicatis n.* 47. cui recentiores ferè omnes ſubſcripſerunt, opinatus fuerit Concilium hîc non prohibuiſſe adminiſtrationem peculii quæ conceditur Regularibus cum facultate diſponendi in uſus licitos ad nutum Superiorum, tamen illius opinionem eſſe falſam latiſſimè oſtendi *in c. Monachi ſuprà de ſtatu Monachorum*, ubi *à n. 2. uſque ad n.* 15. retuli opiniones Navarri & recentiorum Theologorum in materia adminiſtrationis peculii; eaſque confutavi in terminis Juris communis *à d. n. 13 uſque ad n.* 44. & in terminis Concilii Tridentini *ab eodem n. 44. uſque ad numerum* 67. & in terminis Decretorum Clementis VIII. *à dicto numero 67. uſque in finem*; & ad hunc textum reſpondi in tertio fundamento *num. vigeſimo octavo* hîc plenè videas.

An autem pactum reſervationis bonorum in actu profeſſionis 22
valeat nec ne, inſignis eſt contentio tam inter Legiſtas quàm inter Canoniſtas; & complures opiniones colliguntur ex dictis Innoc. hîc *n. 1. & 2.* & multas recenſet gloſſa & Doctores & in ſpecie Abbas *n. 7. in c. fin. ſuprà de condit. appoſ.* & Bart. in Auth. *Ingreſſi n. 19. cod. de Sacroſancta Eccleſia.* Tu quod attinet ad intellectum hujus Decretalis, conclude pactum reſervationis bonorum quoad uſumfructum vel uſum aut adminiſtrationem non vitiare profeſſionem, ſed vitiari. Primam partem, videlicet hujuſmodi pactum non vitiare profeſſionem amplectitur gloſſa noſtra in verbo *ut in domo propria* quam in hoc communiter ſequuntur Doctores hîc & Bart. in d. Auth. *Ingreſſis n.* 29. ubi firmat profeſſionem valere, ſi ingrediens Monaſterium bona ſibi reſervaverit eo pacto ut habeat illa in adminiſtrationem vel uſum; & in dubio faciendam eſſe interpretationem, ut voluerit illa ſibi retinere in adminiſtrationem, non autem in proprietatem, ut ſic res potiùs valeat quàm pereat; & conſentit Butr. hîc *n.* 9. redarguens Bartolum, quòd ſibi appropriaverit verba hujus gloſſæ ad litteram & illius mentionem non fecerit, cùm tamen non ſit veriſimile ut illam non viderit. Sed reverà Bart. immeritò reprehenditur, quia apertè meminit hujus gloſſæ, ut patet hîc de hoc; & quærit gloſſa, licèt hoc non firmet *extra qui Cler. vel voven. c. fin.* & ab hac opinione non reperi quemquam diſſentire. Secundam verò partem, videlicet pactum reſervationis bonorum in adminiſtrationem vel uſum non valere, ſed vitiari, pluribus tuetur hîc Butr. *n.* 9. & fuſiùs *in c. fin. de condit. appoſ.* & pro hac parte allegari poſſunt

Joannes Andreas & Doctores omnes qui *in d. c. fin.* & hîc tenent reſervationem bonorum etiam reſpectu proprietatis non vitiare profeſſionem, ſive ſit appoſita per viam cauſæ, ſive modi vel conditionis reſolutivæ vel ſuſpenſivæ. Hi enim à fortiori idem ſentiunt in reſervatione bonorum facta non reſpectu proprietatis, ſed reſpectu adminiſtrationis vel uſûs; & quamvis contra Anton. de Butr. teneat Abbas hîc *numero ſexto* ſentiens reſervationem adminiſtrationis etiam in pactum deductam non vitiari, ſed valere, tamen Abbatis opinio hodiè eſt reprobata à Concilio Tridentino *in dicto capite ſecundo, ſeſſione vigeſimâ quintâ de regulis*, ut tetigi ſuprà *n. 22.*

23 Demùm concluſionem noſtram, videlicet hoc pactum non vitiare ingreſſum, ſed vitiari ſæpiùs probavit Sacra Congregatio ejuſdem Concilii Interpres, ut ſcripſi *in c. Monachi, ſuprà de ſtatu Monachorum*; & præſertim in cauſa Panormitana, nam cùm quædam Monialis præter dotem Monaſterio tributam ſibi reſervaſſet ſcuta quinquaginta annua pro ſuis neceſſitatibus atque indigentiis, petiit ſibi fieri facultatem illa erogandi in uſus prædictos. Sacra Congregatio cenſuit hanc pecuniam annuam non obſtante reſervatione jam quæſitam eſſe Monaſterio, ideòque deferendam eſſe recta ad manus Abbatiſſæ quæ primò proſpiciat neceſſitatibus Monialis oratricis; & quod reliquum fuerit, in uſus totius Monaſterii convertat.

Quæro an ingreſſus in Monaſterium ſit de ſubſtantia profeſſionis.

24 Pro parte negativa videtur textus apertùs hîc ubi hæc mulier votum caſtitatis emiſit & habitum regularem ſuſcepit, adjecto pacto, ut ſibi liceret in domo propria remanere cum omni ſubſtantia ſua, nec unquam ingreſſa eſt Monaſterium, imò in ſæculo publicè Matrimonium contraxit & prolem ſuſtulit; & tamen Pontifex mandat eam compelli ad malum dimiſſum Religionis habitum reſumendum & ſervandum quod vovit. Ergò ſine ingreſſu Monaſterii votum fuit ſolemnizatum & dirimit Matrimonium poſt contractum, ut ex hoc textu deducunt Innoc. & omnes concordat textus *in c. de viduis 27. q. 1.* ubi viduæ vel puellæ quæ ſimiliter in domibus propriis habitum Religionis aſſumunt ſolemniter vovendo, ſi poſteà nubant, debent ſuſpendi à communione Sacramentorum cum ſtupratoribus ſuis donec pœniteant. Ad idem ſunt jura expreſſa *in c. ex parte, il 1. ſuprà de conv. conjug.* ubi ſecundum lecturam Abb. Sic. conjugatus faciens profeſſionem uxore conſentiente, licèt nunquam intraverit Monaſterium, ſi mortuâ conjuge cum alia contrahat, non valet Matrimonium & Monaſterium intrare compellitur *& in c. Sicut nobis de reg.* ubi *Qui profeſſionem fecit, licèt in clauſtro nunquam permanſerit, ſed in ſæculo ſuis bonis uſus fuerit, ad obſervantiam regularem compellitur*; & ita hîc eſt caſus ſecundum Joan. Andr. Butr. Card. Anchar. Abbatem & omnes; & tenet hîc Card. *n. 2.* dicens locum non eſſe de ſubſtantia Religionis & Abbas *n. 4.* quin imò idem Abbas *in c. Porrectum in ult. not. n. 7. de reg.* per illum textum dicit. *Nec habitum nec ingreſſum Monaſterii eſſe de ſubſtantialibus Monachatûs, ſed de accidentalibus; ideòque profeſſum compelli poſſe ut Monaſticè vivat, licèt nunquam intraverit Monaſterium nec habitum ſumpſerit.*

25 Et hanc ſententiam reſpectu ingreſſûs per textum hîc videtur probaſſe Sacra Congregatio Concilii, nam propoſito dubio an valeat profeſſio ejus qui ſeſquimenſe anni Novitiatûs tantùm manſit in Monaſterio & reſiduo illius anni tempore de licentia & Mandato Prælati ſub ejuſque obedientia ſtetit in quadam Curia agendo gratiâ ſui Monaſterii negotia & in fine per Procuratorem profeſſionem emiſit, reſponſum eſt valere, præſertim *per c. Inſinuante qui Clerici vel vovent.* Nec eſt omittendum hanc deciſionem fuiſſe à Sacra Congregatione editam, conſulto priùs Doctore Navarro *qui in conſilio 31.* incip. *N. fuit electus in titulo de regulis* eamdem validis rationibus confirmat, ut patebit infrà *n. 38. & ſeqq.*

In oppoſitum videtur textus *in c. 1. de reg. lib. 6. hîc. Quòd ſi per totum ſequentem annum in Monaſterio permanſerit* quæ verba non obſcurè indicant Novitium debere per totum annum in Monaſterio manere. Idemque inſinuat Clem. *Eos, eod. tit.* in his verbis. *Novitiorum habitum in aliqua* Religione *portaverint*, quaſi dicat, ſecùs ſi extra illam, ut hîc declarat gloſſa in verbo *In aliqua.* Idem probat textus *in c. Monaſteriis 19. q. 3.* ubi Gregorius prohibet quoſlibet recipi in Monaſteriis ad converſionem, niſi biennium in converſatione compleant, id eſt in communione & conſortio Fratrum; & ſic intra Clauſtra, quia dignum eſt ut qui communem cum aliis vitam ſuſcipiunt, communem ſentiant in legibus diſci-
26 plinam, *c. Recolentes, ſuprà de ſtatu Monach.* Prætereà jura in contrarium adducta procedunt in terminis Juris communis, quandò annus probationis non erat de ſubſtantia Monachatûs, ſed poterat illi à partibus renuntiari & cenſebatur tacitè renuntiatum per profeſſionem infra annum emiſſam pariter & acceptam, ut eſt caſus *in c. Ad Apoſtolicam*; & hîc dixi *in ult. not. & in c. Statuimus de Regular.* Quare nihil mirum ſi tunc temporis clauſtrum non erat ex ſubſtantialibus Monachatûs; poterat enim quis validè profiteri ſine ulla probatione in ipſomet ingreſſu; & erat perpetuò Religioni alligatus, ut *c. firma 20. q. 1. & 27. q. 1. per totam & c. eos qui ſemel 20. q. 3.* & notat gloſſa fin. *in c. ad noſtram de reg.* etiam non datâ perſeverantiâ tridui, quæ non requirebatur niſi ad effectum, ut quis obligaretur religioni irrevocabiliter ex ſuſceptione habitûs profeſſorum infra probationis tempus, ut declarat gloſſa ult. communiter recepta *in c. Conſtitutionem eod. tit. l. 6.*

At verò ſecùs dicendum videtur poſt Conc. Trid. quia ad validitatem profeſſionis in quacumque religione neceſſariò exigitur, ut quis poſt ſuſceptum habitum ſteterit per annum in probatione, ut *in c. 15. ſeſſ. 25. de reg.* neque huic probationi poteſt amodò renuntiari etiam de communi conſenſu novitii & religionis, ut probavi in prædicta Decretali *ad Apoſtolicam n. 23.* cùm autem probationis tempus à Sanctis patribus inſtitutum fuerit, ut novitius probet aſperitates religionis & religio mores illius ut legitur *in d. c. Ad Apoſtolicam*, conſequens eſt ut hæc probatio neque ex parte novitii neque ex parte religionis fieri poſſit extra clauſtra, 27
quandoquidem in ſolitudine & ſilentio fieri debet probatio, *c. 1. & 2. 16. q. 1. c. cùm ad Monaſterium, ſuprà de ſtatu Monach.* & notat gloſſa magna *in c. Beneficium poſt med.* verſ. *In contrarium l. 6.* nec regulæ rigor in univerſum aut novitii mores extra Conventum ſatis probari poſſunt, *c. Monaſteriis* 28
19. q. 3. quod non obſcurè colligitur ex Regula Sancti Benedicti, *c. 58. de diſciplina ſuſcipiendorum Fratrum*, ubi ſic legitur. *Noviter veniens quis ad converſionem, non ei facilis tribuatur ingreſſus, ſed ſicut ait Apoſtolus, probate ſpiritus ſi ex Deo ſunt, ergò ſi veniens perſeveraverit pulſans & illatas ſibi injurias & difficultatem ingreſſus viſus fuerit patienter portare, annuatur ei ingreſſus & ſit in cella hoſpitum paucis diebus, poſteà autem ſit in cella novitiorum ubi meditetur & manducet & dormiat; & ſenior ei talis deputetur qui aptus ſit ad lucrandas animas, qui ſuper eum omninò curiosè intendat & ſollicitus ſit, ſi verè Deum credit & ſi ſollicitus eſt ad opus Dei, ad obedientiam & ad opprobria, prædicentur ei dura & aſpera per quæ itur ad Deum & probetur in omni patientia.* Hæc ibi. Et ex inſtitutis cujuſque religionis, & præcipuè ex Decretis generalibus Clementis VIII. pro inſtitutione & educatione novitiorum plurima præſcribuntur quæ manifeſtum eſt nullatenùs impleri poſſe, niſi intra Monaſterii clauſtra, undè qui moratur extra, nec religionem probat nec probatur à religione & conſequenter non ſatisfacit Concilio quod reciprocam hanc probationem requirit ad valorem profeſſionis; & confirmatur ex eo quod notat Bart. in lege fin. 29
§. Quoties, numero tertio, ff. de public. ubi format hanc quæſtionem. (Quidam portavit habitum per annum, ſed non ſtetit in ordine; an dicatur veteranus & certè non, quia debet ſtare in ordine. Ita concludit hîc Bartolus, inducens ad hoc litteram illius textûs hîc *Anno continuo in Urbe.*

His in utramque partem adductis pro ſolutione diſtinguendum arbitror, an agatur de profeſſione tacita, an verò de ex- 30
preſſa.

Et quidem ſi agatur de profeſſione tacita quæ ſcilicet inducitur ex ſuſceptione habitûs profeſſorum vel ex geſtatione annali habitûs indiſtincti, id eſt à novitiis & profeſſis geſtari ſoliti ad præſcriptum, *c. 1. de reg. lib. 6.* cum ſuis concordantibus. Concludendum videtur profeſſionem non induci niſi habitus ſuſcipiatur & deferatur in Monaſterio, nam habitus profeſſionis extra Monaſterium ſumptus non facit Monachum, ut *c. Statuimus de reg.* ubi hoc notat Hoſt. *n. 2.* in verbo *conſuevit* Archid. *in c. Beneficium n. 1. eod. tit. lib. 6.* & Collectar. hîc *in princ.* dicens hujuſmodi habitum extra religionem aſſumptum non ſolemnizare votum, niſi cùm expreſsè emittitur; & ſimiliter ſi quis portet multò tempore habitum religionis extra Monaſterium, non cenſetur profeſſus, *c. ut Clerici de reg.* & notat gloſſa in clem. *Eos* in verbo *In aliqua, eod. tit.* & Abbas *in d. c.* Porrectum *n. 8.* & eſt ratio ſecundum eum, quia tunc ceſſat præſumptio tacitæ profeſſionis, nam ſi vellet profiteri, intraret Monaſterium, & eum ſequitur totidem verbis Silveſter in verbo *Religio 3. q. 5.* verſ. *quinto.* Neque obſtat hæc Decretalis, quia hîc præter ſuſceptionem & geſtationem habitûs religionis præceſſit votum caſtitatis, undè ex duobus imperfectis votum remanſit ſolemnizatum, ut tetigi ſuprà *n. 16.* & hanc ſententiam videtur olim probaſſe Sacra Congregatio Concilii, nam Joannes Maria dum in minore ætate eſſet & incumberet ſervitiis Urbani de Guidariis dum vixit, Abbatis & perpetui Commendatarii Abbatiæ Sancti Nicolai Ordinis Sancti Baſilii Meſſanenſis Diœceſis, quæ annis ſexaginta in Commendam Clericis ſæcularibus concedi conſuevit & in qua regularis obſervantia non vigebat nec Conventus erat, quatuor minores Ordines & ſucceſſivè alios, etiam Presbiteratum ad titulum dictæ Abbatiæ de licentia Commendatarii ſuſcepit habitumque à Mo-

nachis Sancti Benedicti geſtari ſolitum, ipſe per ſe, non autem per aliquem ſæcularem habentem ſuſcepit & huc uſque geſtavit. Dubitatum fuit an cenſeretur emiſiſſe tacitam profeſſionem. Fuit in Congregatione conſideratum eos qui extra Monaſterium & Congregationem Monachorum deferunt habitum regularem, non ideò obligari religioni, gloſſa in clem. *Eos* in verbo *In aliqua de Regular.* Abbas *in c. ut Clerici eod. tit.* ſed poſſe compelli dimittere vel intrare; hîc autem fuit extra Congregationem Monachorum, cùm in ea Abbatia in qua manſit, nullus exiſtat Monachus. Item non poteſt videri profeſſus, cùm per ſeipſum habitum ſuſceperit; oportet autem profeſſionem recipi ab eo qui habet poteſtatem recipiendi, *cap. Porrectum*, ubi Abbas *numero 5. 9. & 11. de regul.*

31 Noluit tamen Congregatio decidere, ſed rejecit ad ſignaturam & voluit ore dici ſuprà dictas deciſiones.

Si verò agatur de profeſſione expreſſa, tunc exiſtimo tres caſus eſſe diſtinguendos.

Primus caſus eſt in novitio qui ſex menſes ſtetit in Monaſterio ac deindè exivit ſine licentia Superioris & in ſæculo tres vel quatuor dies moratus eſt, demùm ad Monaſterium reverſus poſt alios ſex menſes profeſſionem emiſit; & in hoc caſu Abbas *in cap. Ad Apoſtolicam numero nono, ſuprà de regul.*
32 dicit Bartolus Brix. diſputaſſe ſuprà dictam quæſtionem & tenuiſſe profeſſionem valere, idemque tenuiſſe gloſſa *in c. Eum qui certus eſt, de reg. Jur. lib. 6.* & Specul. *in tit. de ſtat. Monachor. in §. 1. in verſ. 37.* ſed miror de Abbate, nam Barth. Brixien. *in ſua quæſt. Venerali 68.* incipien. *aliquis intravit Monaſterium*, quem refert, & ſequitur gloſ. præalleg. format quæſtionem longe diverſam videlicet. An novitius qui è Monaſterio exivit finito anno probationis, ſi poſt longum tempus ad eamdem religionem revertatur, debeat ex integro ſtare per alium annum in probatione, & reſolvit non teneri per dictam regulam. *Eum, qui certus eſt, ulteriùs certiorari non oportet, niſi conditio perſonæ, vel religionis ſit immutata.* Quæ ſententia veriſſima eſt, eamque ſæpiùs probavit S. Congregatio Concilii, ut dixi *in cap. Ad Apoſtolicam n. 43. de regul.* Et locus Speculatoris videtur corruptus; quia utitur iiſdem verbis, quibus utitur Brixienſis, licet illius non faciat mentionem, undè loco verborum, Ante tempus finitum, videtur reſtituendum. Poſt tempus finitum, prout loquitur Brixienſis, Sed quidquid ſit de his, quod ſpectat ad caſum ſuperiùs propoſitum, concludendum eſt profeſſionem non valere, prout ipſe Abbas concludit *loc cit.* in Ordinibus Mendicantium, in quibus profeſſio infra annum emiſſa non obligat religioni in ſpecie, ut *c. Non ſolum & c. Conſtitutionem de Regularibus, lib. 6.* Idemque ante eum tenuerunt Paulus de Eleazaris, & Joan. de Lignan. in Clem. *Eos de regularibus*, & apertè Bart. *in l. Interdum, §. Quoties n. 2. ff. de publican.* & eſt communis opinio, ut teſtatur
33 Navarrus *d. conſ. 32. verſ.* Tertio *de regularibus.* Ratio eſt, quia annus probationis, ſine quo poſt Concilium Tridentinum in quacumque religione irrita eſt profeſſio, debet eſſe continuus, ut *c. 1.* hîc, *Per totum ſequentem annum in Monaſterio permanſerit, de Regularibus lib 6.* & tenent omnes *in d. cap. Ad Apoſtolicam*, generaliter enim ubi jura certi temporis mentionem faciunt, intelligi debent de tempore continuo; quia regulariter omne tempus debet eſſe continuum, ut notat gloſſa *in rubric. de diverſ. & temporal. præſcript. circa finem, verſ. Sed hîc notandum*, Cardinal. in Clement *Cauſam n. 12. verſ. Quia regula eſt, ut omne tempus de elect.* & in propoſito eſt bonus textus *in d. leg. Interdum, §. Quoties, ff. de publican.* ubi ſervus dicitur novitius, qui non ſtetit in urbe per annum continuum. Facit *l. unic.* hîc, *Ad viginti annos obſervatione jugi, Cod. de profeſſor. qui in urbe Conſtantinopol. lib. 12.* Novitius autem, qui infra annum per aliquot dies abſque licentia Prælati in ſæculo moratus eſt, non dicitur ſteriſſe in probatione per annum continuum, quia tempora non conjunguntur, ad quod facit optimus textus *in leg. Ubi fidejuſſor, ff. de ſolut.* per quem textum juncta gloſſa *in verb. Sine dona*, Bartol. hîc, *in*
34 *principio.* format talem quæſtionem, ſtatuto civitatis Lucanenſis cavetur, ut exbannitus in centum libris ſupra poſſit impunè offendi, modo quidam habebat plura banna, unum ſcilicet in libris quinquaginta, aliud in quadraginta, & aliud in quinquaginta, quæ ſimul conflata excedunt centum, non autem disjuncta, quærit Bart. an poſſit offendi impunè, & determinat non poſſe, quia quinquaginta, & quiquaginta non ſunt centum, aliud eſt enim quinquaginta & quinquaginta, & aliud centum & ſicut aliud ſunt dena, & aliud viginti, ut eſt caſus *in d. l. Ubi, fidejuſſor.* Ita ergò in propoſito tempora probationis non conjunguntur, quia propter intermiſſionem diverſificantur mores & opera hominum, ut *l. Si non ſortem, §. Libertus, ff. de condit. indebiti*; & certum eſt graviùs eſſe religionis duritiem, & rigorem experiri per annum integrum, quàm per annum interpolatum, ut Abbas conſiderat in prædicta Decretali, *Ad Apoſtolicam*, ſicut docuit experientia reos in quæſtionibus poſitos atrociùs cruciari ex tortura unius horæ continuæ, quàm dimidiæ repetitæ cum aliquo temporis intervallo, ſecundum ea, quæ notantur per Bart. & Doctores, *in l. Unius, §. 1. ff. de quæſtionibus*, & per Hippolitum de Marſil. *in l. Repeti n. 4. & ſeq. & n. 10. ante fin. ff. eod.* Ergò talis non perfectè re- 35
gulam expertus eſt. Et in hanc ſententiam ſæpiùs reſpondit S. Congreg. Concilii, & in ſpecie cùm Michaël Angelus dubitaret, An validè profeſſus eſſet, cum tres menſes in Monaſterio moratus indè exierit, & poſtea reverſus, & alios tres menſes itidem moratus, ſuperveniente infirmitate rurſùs exierit, eaque liberatus, & ad Monaſterium reverſus poſt novem menſes in manibus miniſtri profeſſionem emiſerit, habitumque profeſſorum ſuſceperit; quem decem & octo menſes geſtavit, Sac. Congregatio cenſuit profeſſionem expreſſam non valuiſſe; quia intra annum facta, nec tempora poſſe conjungi, ſed requiri annum continuatum, inductam tamen fuiſſe tacitam ex lapſu anni, & geſtatione habitûs Profeſſorum per tantum tempus. Quin imo Procuratori Generali Ordinis Minimorum quærenti, An novitius, qui à Monaſterio, ut aliam religionem ingrederetur, abjerat, ac duas tantùm 36
horas in alio Conventu moram traxerat, moxque facti pœnitens reverſus fuerat, teneretur incipere novum annum probationis, reſponſum eſt teneri ab eo die quo rediit. Porrò ex ſtatutis quarumdam religionum hoc ipſum expreſſè cautum reperitur, ut in Ordine Carmelitarum, in quorum Conſtitutionibus *part. 1. cap. 13. de recept. & probat. novit. n. 3.* ſic legitur, *Si quando evenerit quempiam ex novitiis temerè à Conventu fugam capere, ac extra Conventum in domos ſæcularium ſe conferre. Ordinamus non poſſe hunc ampliùs ad habitum religionis, atque adeò intra Conventum recipi abſque expreſſa licentia Prioris Generalis, cum verò admittetur, incipiat annum probationis à die, quo iterùm fuerit in religione* 37
acceptatus, Hæc hîc. Si tamen novitius non exiviſſet è Monaſterio, ſed animo fugiendi intra clauſtrum aliquantiſper latitaſſet, non propterea annus probationis cenſeretur interruptus, ut ex facto reſpondit Navarrus *conſil. 33. Puer quidam de regular.*

Secundus caſus eſt in novitio, qui poſt moram alicujus 38
temporis in Monaſterio, puta ſeſquimenſis, aut duorum, vel trium menſium, de licentia & mandato Superioris exivit, ac ſub illius obedientia, & ex rationabili cauſa reſiduum anni temporis extra Monaſterium manſit, & expleto anno profeſſionem emiſit. Et manifeſtum eſt hujus profeſſionem valere ut in declaratione S. Congregationis ſuperiùs relata *num. 25.* Prima ratio eſt, quia nullo jure cavetur, ut novitius per annum integrum debeat ſemper, & continuò manere intra clauſtra, quin potiùs oppoſitum eſt cautum *in hoc cap.* & in aliis ſupra allegatis pro parte negativa *n. 24.* Secunda ratio, 39
quia Monachus ubivis locorum degat de licentia Abbatis, fingitur degere intra clauſtra, ut inquit Abbas Sicul. *in cap. ex reſcripto n. 5. de jurejurand.* ubi refert ita dixiſſe Abbatem Antiquum *in cap. Cùm illorum, de ſent. excomm.* & ſequitur Silveſtr. *in verb. Religio 3. quæſt. 19. verſ. Quinto*, & Navarr. *in Comm. 4. de regul. ſuper cap. Statuimus 19. qu. 3. n. 74.* licet Abb. Antiq. explicitè hoc non dicat, ſed tantummodò Monachum poſſe abſolvi per Abbatem, etiamſi aliquem percuſſerit extra clauſtra. Tertia ratio, quia negari non poteſt quin Superior poſſit impertiri licentiam ſubdito ſuo morandi extra clauſtra ad tempus & ex rationabili cauſa, ut concludit Abbas *in d. c.* Ex *reſcripto n. 5. verſ. Poteſt dici.* At abſurdum eſſet ut novitii à Monaſterio exeuntes de Abbatis licentia ad viſitanda loca ſacra, vel ad viſendos parentes, vel cognatos ſuos ægrotantes, vel ad teſtimonium ferendum, aut ob aliam juſtam cauſam, ex hoc annum probationis interrumperent. Item enarrent Reges & Principes, qui ſunt Magni Magiſtri Religionum Militarium, dum milites novitios poſt duos, vel tres menſes novitiatus frequenter mittunt ad defendenda aliqua oppida, aut ad bella contra infideles, ut hîc tempus probationis abſolvant.

Quartò ratio, quia jure cautum non reperitur, ut novi- 40
tius probare debeat omnes aſperitates religionis in ſpecie, undè ſatis eſt, ut illas probet in genere degendo per annum ſub obedientia Prælati, alioquin ſi novitius ſtatim poſt ſuſceptum habitum morbo correptus in lecto decumberet ſex, vel octo, aut decem menſes, elapſo anno non poſſet validè profiteri, quod eſſet abſurdum, *ad hoc c. Sicut nobis ſupra de regular. & c. Ex parte il primo ſupra de converſ. conjugat.* Et ſæpè contingit, ut novitii extra Monaſterium degentes de mandato Prælati vitam ducant aſperiorem & duriorem; euntes, ac redeuntes, laborantes & malè comedentes, quàm qui in clauſtro ſub umbra, & benè edentes morantur, prout hæc adnotavit Novar. *in præalleg. conſ. 32. de regular.*

Tertius denique & ultimus caſus eſt in eo, qui habitum 41
regularem aſſumpſit extra Monaſterium, nec unquam per anni circulum ingreſſus eſt clauſtrum. Et talis licet, jure communi inſpecto, quando probationis tempus erat arbitrarium, recipi poſſet ad profeſſionem, tamen exiſtimo ſecùs dicendum eſſe poſt Concilium Tridentinum, ut dixi ſuprà n.

26. *& ſeqq.* cùm enim ſit de ſubſtantia profeſſionis, ut novitius per annum probet rigorem religionis, & rigor hujuſmodi potiſſimùm conſiſtat in regulæ obſervatione & communi vita, victu & veſtitu, ut inſinuat Tridentina Sinodus *in c. 1. ſeſſion 25. de regular.* utique non apparet quo pacto religioni perpetuò incorporari poſſit is qui nunquam fuit in Monaſterio. Accipe exemplum in religione Carthuſiana, quæ ob ſtrictiorem clauſuram eſt omnium religionum arctiſſima, ut in Extravagant. 1. *de Regul. Inter communes*, & finge aliquem ſuſcepiſſe habitum hujus Ordinis, ſed nunquam intraſſe clauſuram Monaſterii, quomodo hic dici poterit ſtetiſſe in probatione, qui præcipuam religionis aſperitatem expertus non eſt? Profectò ut talis teneretur in quodam veluti perpetuo carcere vitam ducere inexpertus & improbatus, valde abſonum eſſet, & contra ſtatuta Patrum, qui probitionis tempus inſtituerunt in ſubſidium fragilitatis humanæ ut legitur *in dict. cap. Ad Apoſtolicam de Regular. & in cap. Non ſolum eod. tit. lib. 6. ad hoc cap. Monaſterii 19. quæſt. 3.* ubi dicitur eſſe nimis grave improbatos Moneſteriis applicare.

Quod multò clarius hodiè procedit in Italia, & Inſulis adjacentibus, quoniam ex ſupra citatis decretis Clementis VIII. ad novitiorum receptionem, & profeſſionem ſpectantibus in Bullar. *tom. 3. pag.* 130. irritæ decernuntur novitiorum receptiones ad habitum, & profeſſionem extra Conventus deſignatos, ut latiùs patebit in quæſtione proxime ſequenti.

42 Succeſſivè igitur Quæro, Poſitis decretis Clementis VIII. de novitiis ad habitum regularem, & profeſſionem non admittendis niſi in Conventibus ad id per S. Apoſtolicam deſignatis. An ad profeſſionis validitatem requiratur ut tam receptio ad habitum regularem cum perſeverantia annali, quàm profeſſio fiat in Conventu, ut ſupra deſignato ad recipiendos novitios.

43 Verba primi decreti editi die 12. Martii 1569. ſic ſe habent, *præcipimus omnibus Generalibus, & c. ut de cætero neminem ſub quovis prætextu, aut colore ad habitum regularem admittant niſi in Conventibus autoritate noſtra deſignandis. Inſuper ſancimus, ut quoad hujuſmodi Conventus per Nos deputati non fuerint, Superiores ad receptionem quorumcumque novitiorum ſive ad habitum, ſive ad profeſſionem omninò abſtineant.* & infra, *Receptiones verò & profeſſiones quaſlibet eorum, qui contra hujuſmodi decretum admiſſi fuerint, nullas & irritas eſſe ex nunc decernimus.*

Verba autem ſecundi Decreti editi die 20. Junii 1599. ſunt infra ſcripta. *Sanctiſſimus cùm diſtinctè prohibuerit, ne quis ad ſuſcipiendum habitum religionis admitteretur, profiteretur ve quo uſque Monaſteria, & Conventus aliquot deſtinarentur, quia tamen non obſtante tali prohibitione cognovit nonnullos prætextu licentiarum receptos & admiſſos fuiſſe, nunc denuò præcipit, ne quemquam niſi per litteras in forma Brevis ad habitum regularem ſuſcipiendum niſi in Conventibus deſignandis recipere, aut receptos ad profeſſionem admittere ullo modo audeant, quin imò receptos contra primam prohibitionem etiamſi imperfectum habitum, aut ſine capucio gerant, omninò ejicere debeant*, & infra, *Receptiones verò & profeſſiones quaſlibet eorum, qui contra hujuſmodi decretum admiſſi fuerint nullas & irritas eſſe ad quemcumque effectum ex nunc decernit & declarat.*

44 His poſitis, pro clariori quæſtionis ſolutione quatuor caſus videntur diſtinguendi.

Primus eſt, cùm quis acceptatur ad religionem extra Conventum ad recipiendos novitios deſignatum, non tamen ibidem induitur habitu regulari, ſed ad locum ut ſupra deſignatum tranſmittitur, ibique habitum ſuſcipit, annum probationis agit, ac profitetur. Et hic primus caſus eſt ſatis clarus, ſive decretorum verba, ſive mentem conſideremus, verè enim, & in effectu talis dicitur receptus ad habitum in Conventu deſignato, ibique abſolvit novitiatum, & profeſſionem emittit, quod eſt ſecundum verba, & mentem Clementis in utroque decreto, ut clariùs etiam patebit ex dicendis in caſu ſequenti, & acceptatio præcedens dicitur potiùs deſtinatio, quàm actualis receptio, ſeu admiſſio ad habitum
45 regularem, quæ quidem deſtinatio non facit eum novitium, vel perſonam Eccleſiaſticam, aut religioſam ante actualem ſuſceptionem habitûs regularis, argum. *l. fugitivus, ff. de verborum ſignif.* notat Innoc. *in c. Porrectum n. 3. verſ. Nec ſunt iſtæ perſonæ de foro Eccleſiæ de regul.* & colligitur ex Tridentini Concilii decreto *cap. 15. ſeſſ. 25. de regular.* ponderanda verba illa, *poſt ſuſceptum habitum in probatione ſteterit*, ut deduxi latiùs *in c. Quia ingredientibus n. 7. ſupra de teſtament.* Sed & jura inducentia tacitam profeſſionem conſiderant annalem habitûs delationem non ſimplicem deſtinationem, ut *in c. Significatum ſupra de regular. & c. 1. eodem in 6.* & in Clem. *Eos, eodem tit.* ideòque Sac. Congregatio Concilii declaravit decretum *cap. 16. ſeſſion. 25. de regular.* qua parte præſcribit formam ſervandam in renuntiationibus novitiorum, non comprehendere renuntiationes factas ante ingreſſum, hoc eſt, ante habitûs ſuſceptionem etiam ingreſſus contemplatione. Et hunc primum caſum S. Congregationis regularium ſemper habuit pro indubitato.

Secundus caſus eſt, cùm quis à Superioribus Religionis ad 46
habitum recipitur, & re ipſa induitur in Conventu ad recipiendos novitios non deſignato, non tamen recipitur pro eodem Conventu, ſed pro alio, ut præfertur deſignato, ad quem poſtea tranſmittitur, ibique peracto probationis anno profeſſionem emittit. Et hoc ſecundo caſu quamvis verba utriuſque decreti videantur primo intuitu obſtare validitati profeſſionis, cùm negari non poſſit, quin novitius primò admiſſus fuerit ad habitum extra locum deſignatum tamen verius videtur ex hoc capite profeſſionem non eſſe nullam, nam verba illa, *ad habitum regularem non admittatur*, atque illa; *Non audeant ad habitum ſuſcipiendum recipere*, intelligenda ſunt cum effectu, argum. *cap. Relato, de Cleric. non reſident. cap. Aut verba de pœnit. diſtinct.* 1. gloſ. in Extravagant. *Suſcepti, in verb. Cum effectu, ne ſede vacant.* Feder. de Sen. *conſ.* 10. *caſus talis eſt in fin.* Hic autem Novitius inſpecto effectu dicitur admiſſus & receptus in loco deſignato, ubi per annum integrum probat auſteritatem religionis, & religio mores illius, juxta textum *in cap. Ad Apoſtolicam, de regularib.* & ubi poſtea ad ſolemnem profeſſionem admittitur, aut è Monaſterio ejicitur, ad præſcriptum *d. cap. 16. verſ. Finito, ſeſſion. 25. de regular.* quamvis enim indutus fuerit habitu regulari in Conventu non deſignato, non tamen fuit receptus, ut eſſet novitius ejuſdem Conventûs, ſed alterius deſignati, pro quo, & cujus nomine fuit receptus, attenditur enim cujus nomine, & contemplatione actus fuerit principaliter geſtus, *cap. Requiſiſti*, ubi gloſ. & Doctores not. *ff. de teſtament. l. Filius, Cod. ſi adverſus rem judic. l. Si quis domum, §. penul. in fin. ff.* Locat. *l. Sed ſi plures, §. In arrogato*, ubi gloſſ. dat, concordant. *ff. de vulgar. & pupillar.* quod abſolutè procedit ſecuta ratificatione illius Conventûs, cujus nomine ad habitum admiſſus fuit, *c. Cum virum*, hîc, *Præſertim ſi ratihabitione ſecuta, quod antea geſtum fuerat, roboratur, & c. Significatum de regular. cap. 1. eodem lib. 6. & cap. 1. ſupra quod met. cauſ.* Monachi enim receptio quemadmodum fieri poteſt Superiore mandante ita & poſteà ratificante, ut notat Innocent. *in c. Porrectum n. 4.* & Hoſtien. poſt eum *n. 13. in ver. Et recipitur de regul.* & ex communi regula paria ſunt conſenſiſſe ab initio, vel ratum habere poſt factum, *c. Salonitanæ 16. quæſt. 1. c. fin. de his quæ fiunt à Prælat. ſine conſ. cap. Cum nos, cap. Cura, & c. Suggeſtum de Jurepatr. cum ſimilibus.* Imò ratificans dicitur autor. facti, *l. In ſumma, §. Caſſius*, & hîc Bald. *ff. de aqu. plu. arcen.* & ideò perindè eſt ac ſi à principio feciſſet, *leg. Cum fundus, §. Servum*, & hîc Decius *in* 47
3. notab. ff. Si cert. pet. Bald. *conſ. 379. col. 2. n. 6. in fin. verſ. Et quod fit lib.* 1. Oldrad. *conſ. 326. num. 17. verſ. Nec obſtat.*

Accedit, quòd cum novitius ubi primo eſt receptus, non eſſet perſeveraturus, receptio illa momentanea non videtur attendenda ad profeſſionis nullitatem inducendam; quia receptio, de qua decreta Clementis loquuntur, non ſolùm cum effectu intelligenda eſt, ſed etiam cum effectu durabili, arg. *cap. Ad noſtram*, hîc, *Statim pœnituit quod habitum induiſſet*, ubi id notat gloſ. *de regular. & in cap. Conſtat, in ver. Statim. 1. qu. 1.* Roman. *conſ. 326. n. 4. verſ. 1.* & Abb. *conſ. 69. per totum lib.* 1. Et cùm verſemur in materia pœnali ob pœnam privationis officiorum, utriuſque vocis, & inhabilitatis ex decretis Clementis impoſitam Superioribus recipientibus novitios extra Conventus deſignatos, factum non dicitur quod factum non durat, *c. Nam & ego, de verb. ſignificat.* Abb. *d. conſ. 69. col. 1. in fin.* ac demum cùm receptio in loco non deſignato de jure non fuerit ſortita effectum, non præſtat impedimentum, quominus in Conventu deſignato novitius recipi valeat, *c. Non præſtat de regular. jur. lib. 6.* per quem textum Navarr. *conſ. 28. n. 3. de regul.* reſpondit profeſſum nulliter infra annum probationis non egere nova receptione capitulari, ſed ſatis eſſe ut perſeveret, & poſt annum profiteatur, quia illa priùs facta nullius penitus eſt effectus, ideòque nec prodeſt, nec nocet, ut hîc per eum.

Et eo magis quod Conventui deſignato per receptionem novitii nulla fit injuria, cùm ſit in poteſtate Capituli Conventualis, vel alterius, ad quem ſpectat, illum non admittere, imò etiam admiſſum infra annum probationis expellere, ſi eum religioni aptum non judicaverit, *d. c. Ad Apoſtolicam, & c. Conſulti, & c. Statuimus, de Regul. cap. Non ſolum, & c. Conſtitutionem eod. tit. lib. 6.* & Concilium Tridentinum *d. c. 16. ſeſſ. 25. de regular.*

Quod tamen ita temperandum eſt, ut annus probationis 48
non computetur à tempore ſuſcepti habitûs extra Conventum deſignatum, cùm quoad hoc receptio illa ſit nulla & contra verba & mentem Clementis; ſed ſolùm à tempore receptionis & actualis ingreſſûs in Monaſterium deſignatum: Ita colligitur ex gloſ. *in c. Significatum, in verb. Ratum habuerit de Regul.* ubi ſignans contrarium quòd receptio ſeu

profeſſio ab initio nulla per ratihabitionem convaleſcat, ut *c. De illis, il ſecondo de deſponſat. impub.* ſolvit dicens valere, ut ex nunc, non ut ex tunc, *leg. Obſervare in fin. ff. de officio proconſ.* & eam gloſ. ſequuntur hîc communiter Doctores, idemque cenſent Innoc. Hoſtienſ. Joan. Andr. Anchar. Abbas & alii communiter *in c. Conſulti & in c. Quidam de converſ. conjug.* Quod diligenter obſervandum eſt à Superioribus regularibus; nam cùm annus Novitiatûs debeat eſſe conſummatus in totum, *cap. Ad noſtram*, juncta gloſ. *in ver. Ante conſummationum de reg.* & ex ſententia Sacræ Congregationis Concilii currat de momento ad momentum; ſi computatio fieret à tempore receptionis ad habitum extra Monaſterium deſignatum, annus non eſſet integer, atque profeſſio irrita eſſet ex decreto *d. c. 15. ſeſſ. 25. de regular.*

49 Tertius caſus eſt, cùm novitius admittitur quidem ad habitum regularem in Conventu deſignato, ibique inducitur ſed deindè tranſmittitur ad agendum annum probationis extra locum deſignatum, & poſteà redit ad primum Conventum & in eo profitetur, & certum eſt profeſſionem eſſe nullam, quia decreta Clementis ad profeſſionis validitatem copulativè requirunt, ut tam receptio ad habitum regularem quàm profeſſio fiant in Conventu pro novitiatu deſignato, ut latiùs dicitur inferiùs *in 4. caſu.* Dùm autem requirunt ut receptio ad habitum fiat in Conventu deſignato, hoc intelligendum eſt de receptione cum effectu durabili & perſeverantia annali, ut *c. Ad noſtram*, & hîc gloſ. *in ver. Statim de regul.* cum aliis ſuperiùs adductis in ſecundo caſu; non enim dicitur veniſſe qui non ſtetit, *c. Si quis autem 18. diſt. c. 11. Si poſtquam*, & hîc gloſ. *in ver. Mente & c. Cupientes, §. Si per viginti*, ubi gloſſ. *in ver. Compareant de elect. in 6.* facit text. *in l. Si pro patre*, hîc *Verſum autem ſic accipimus ut verſum duret, ff. de in rem verſo.* Quibus accedit, quòd finis Clementis fuit, ut novitii probarentur in Conventibus ſtrictioris obſervantiæ, atque hîc probati & idonei reperti ad profeſſionem admitterentur aut è Monaſterio ejicerentur ad præſcriptum Tridentini Conc. *d. c. 15. & c. 16. verſ. Finito tempore novitiatus, ſeſſ. 25. de regul.* Ideòque dùm locutus eſt de receptione & admiſſione, cenſendus eſt intellexiſſe de effectuali & cum annali perſeverantia; aliàs enim admiſſio illa eſſet inanis & fruſtratoria; & lex eſſet impoſita verbis, non rebus contra regul. *cap. Commiſſa, §. Porrò, de elect. lib. 6.* & in ſimili caſu ſcripſit Lapus *allegat 4. n. 7.*

Præterea dùm decreta exprimunt duo extrema nempè receptionem ad habitum & profeſſionem cenſentur includere etiam medium, id eſt annum probationis, *c. Quia ſunt culpæ 28. diſt. c. Inter dilectos, verſ. Cùm primum de fid. inſtrum.* gloſſ. *fin. in cap. in die de conſecrat. diſt. 5.* Bart. *in l. Celſus n. 21. ff. de uſucap.* Feder de Sen. *conſ. 61. nu. 2. verſ. Sed ad hoc reſpondeo*, latiſſimè Alciatus *de præſumpt. in reg. 3. qu. 22.*

Ac demùm novitius hîc profiteri debet & à Capitulo illius Conventus admitti, ubi illius mores cogniti & probati fuerunt, *c. Gonſaldus 17. qu. 2. d. cap. Ad Apoſtolicam, cap. Statuimus & cap. Conſulti de Regul. c. Non ſolùm, & cap. Conſtitutionem, eod. tit. lib. 6.* Undè parum refert ad profeſſionis validitatem, ut novitius profiteatur in Conventu deſignato, niſi ibi per annum in probatione ſteterit. Nec refert quod haberi poſſit notitia morum per atteſtationem Superioris illius Conventus, ubi fuit Novitius; ſi quidem per hoc non ſatisfit intentioni Clementis; eſſet enim in facultate Conventûs non deſignati admittere Novitios ad profeſſionem aut illos repellere concedendo vel denegando litteras teſtimoniales contra rationem in prædictis decretis expreſſam ex mente igitur Clementis, ut Novitius admitti poſſit ad profeſſionem, requiritur notitia experimentalis illius Conventûs, qui debet eum ad profeſſionem admittere, non autem per relationem alterius; & hunc caſum Sacra Congregatio regularium ſimiliter habuit pro claro: Quod apertè etiam conſtat ex litteris in forma Brevis S. D. N. Urbani VIII. ſub die 2. Aprilis 1632. in quibus dicuntur invalidæ profeſſiones eorum, qui annum probationis non fecerunt in Conventibus ad recipiendos Novitios deſignatis & propterea præcipitur Ordinariis locorum & Superioribus regularibus, ut ſic profeſſos ad profeſſionem denuò emittendam admittant abſque novo probationis anno.

Ultimus caſus eſt, cùm Novitius actualiter recipitur ad 50
habitum in Conventu deſignato ibique perſeverat per annum in probatione; ſed poſteà mittitur ad profeſſionem emittendam extra locum deſignatum, & tunc ſi mittatur abſque admiſſione, ac litteris teſtimonialibus Conventus, ubi fecit annum novitiatus, abſolutum videtur profeſſionem eſſe nullam 51
cùm in Monaſterio deputato emiſſa non fuerit; ut requirunt verba expreſſa & ratio utriuſque decreti. Nam probatio Novitii per annum in loco deſignato nihil prodeſſet ſi abſque conſenſu Capituli ejuſdem loci eſſet in facultate Capituli cujuſque Conventus laxioris obſervantiæ illum admittere ad profeſſionem. Deeſt ergò hoc caſu unum ex duobus ſubſtantialibus requiſitis ex decretis Clementis ad profeſſionis validitatem, nempè ut profeſſio emiſſa fuerit in Conventu ad 52
recipiendos Novitios deſignato. Sin autem Novitius expleto anno probationis in loco deſignato, ibidem à Capitulo Conventuali judicetur habilis ad profeſſionem emittendam & poſteà cum litteris atteſtationis hujuſmodi tranſmittatur ad alium Conventum non deputatum, hîcque profiteatur ut ſit filius illius, res videtur magis dubia, quia Novitius verè probatur in loco ubi viget regularis diſciplina & hîc admittitur ad profeſſionem emittendam, licet illam poſteà alibi actualiter emittat. Cæterùm obſtant utriuſque decreti verba quæ in prohibitione loquuntur alternativè, ut hîc, *A receptione quorumcumque Novitiorum ſive ad habitum, ſive ad profeſſionem omninò abſtineant*, & hîc. *Ne quis ad ſuſcipiendum habitum religionis admitteretur, profiteretur ve*, ac demùm hîc *Ne ad habitum regularem ſuſcipiendum niſi in Conventibus deſignandis recipere aut receptos ad profeſſionem admittere ullo modo audeant.* In prohibitione autem alternativa 53
ſufficit alterutrum verificari, ut ſit locus pœnæ, *leg. Si quis ita ſtipulatus in fine de verborum obligat.* & notat Dinus in regula. *In alternativis, verſ. Ad ſecundam partem oppono de regula juris lib. 6.* dixi in capite. *Inter cæteras n. 10. ſupra de reſcript.* maximè ponderatis verbis, *quorumcumque Novitiorum omninò & ullo modo*, quæ cùm ſint univerſalia & geminata, oſtendunt magis enixam voluntatem conditoris obligandi in quocumque caſu ex prohibitis, per ea quæ plenè ſcripſit Cravetta *conſ. 294. Verba tranſactionis n. 1. & ſeqq.* In clauſula verò irritante eadem decreta loquuntur copulativè, ut hîc, *Receptiones verò & profeſſiones quaſlibet*, 54
atque ita irritant non ſolùm receptionem ad habitum extra locum deſignatum, ſed etiam profeſſionem ibi emiſſam, ita ut ſatis non ſit ut aliquis receptus fuerit in loco deſignato, niſi etiam hîc profiteatur. Hæc enim eſt natura copulæ, *leg. Si hæredibus, ff. de condit. inſtit. d. l. Si quis ita ſtipulatus, ff. de verb. obligat. cap. Ex parte ſupra de reſcript.* gloſſ. in Extravag. *Suſcepti in verb. Taxata de elect.* quo loco ſimiliter expendenda eſt dictio univerſalis repetita, *quaſlibet* & *quoſcumque*, de quibus per Roman. *conſ. 31. Viſis his n. 2.* & Cravettam *loc. cit.* Negari autem non poteſt quin hoc loco novitius quamvis receptus, & probatus in loco deſignato; hîcque ad profeſſionem habilis judicatus fuerit, tamen extra illum poſteà profeſſionem emiſerit; aliud enim eſt habilem judicare ad profeſſionem faciendam; aliud realem profeſſionem recipere & religioni incorporare celebrando contractum ultrò citròque obligatorium qualis dicitur ſolemnis profeſſio, *cap. Porrectum*, ubi notatur *de regul.* Hoſt. Joan. Andr. & Doctores *in cap. Ad Apoſtolicam eodem tit.* Navarr. *conſ. 26. in princ. eodem tit.* quippe votum non ſolemnizatur per admiſſionem ad profeſſionem, ſed per profeſſionem ipſam tacitam vel expreſſam, ut *in c. Unic. de voto l. 6.* Quam- 55
obrem hoc caſu Novitius poſt annum probationis expleto in loco deſignato cum atteſtatione Capituli Conventualis mitti poterit ad Conventum, ubi recipiendus ſit in filium aut certè ejuſdem Conventus conſenſus, & acceptatio in filium per litteras requiri poterit juxta Conſtitutiones atque conſuetudines cujuſque religionis, ac deindè obtenta hujuſmodi acceptatione Novitius in primo Monaſterio ſui novitiatûs
debebit actualem profeſſionem emittere; nam cùm verba 56
decretorum Clementis ſint clara, non admittunt interpretationem, neque voluntatis conjecturam, *l. Licet Imperator, ff. de legat. 1.* gloſſa magna *in c. Quod interrogaſti in fin. 27. diſt.* Abb. *conſ. 57. num. 1. verſ. Et primò quia lib. 2.* Socin. *conſ. 13. n. 38. lib. 1.*

DE CONJUGIO SERVORUM.

Innocentius III. H. Epiſcopo.

CAPUT IV.

AD noſtram noveris audientiam perveniſſe, quod G. Presbiter Cardinalis Apoſtolicæ ſedis legatus R. militem à muliere quadam, propter conditionis ſeparavit